Poštnina plačana v gotovini | LETO LIX | V Ljubljani, v sredo 14. oktobra 1931 | ŠTEV. 233 | Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Vatikan in fašizem

Rim, oktobra.

Še vedno se mnogo komentira »drugi rimski mir«, kakor se tu označuje zadnja sprava med Vatikanom in fašizmom. Naj pripomnim takoj spočetka, da je sicer skušalo fašistično časopisje vso zadevo kar moč bagatelizirati. Tudi veliki listi so pisali, kakor da gre le za malo razliko v mišljenju in da »se sploh nič ni zgodilo«. Da pa je v resnici šlo celo za jako velike reči, je bilo mogoče razbrati iz inozemskih listov, ki so na splošno vsi smatrali spor za jako resen in nevaren. Isto je dokazal tudi Mussolini, kateremu je očividno bilo mnogo na tem ležeče, da stvar čim prej likvidira. Sledila je ena tistih hitrih a premišljenih gest, ki so za duceja značilne.

Zakaj se je Mussoliniju mudilo, da se poravna s papežem? Od ženevskega zasedanja si je Italija zelo mnogo obetala. Grandi naj bi s svojim razoroživenim predlogom izrevolucioniral Zvezo narodov in jo razdelil na dva tabora, katerih enemu bi nujno načeljevala Italija kot voditeljica evropskega revizionizma. Za tako vodilno vlogo pa je treba imeti za seboj enotno, v mišljenju in volji strnjeno državo. Za politično Italijo je toraj bila skoraj nujna zahteva, da je stopil Grandi pred Zvezo narodov z »II. rimskim paktom« v žepu. Bila je to spretna politična poteza, podobna oni začetkom februarja 1929, ko si je s podpisom lateranskega pakta zasigural Mussolini glasove vseh katoličanov. Tedaj je šlo voditelju fašizma za to, da dobi ljudski plebiscit za svojo politiko, kar se mu je več ali manj tudi posrečilo. Pravtako je tudi letos zunanji minister Grandi potreboval v Ženevi močno, konsolidirano Italijo, ki ni obremenjena s kakimi nevarnimi notranjimi konflikti.

Še vse bolj znana in renomirana po svoji tradicionalni previdnosti in dalekovidnosti pa je vatikanska diplomacija. Nadaljevanje spora bi utegnilo tudi za versko življenje v Italiji imeti nedogledne posledice. Najbližja konsekvenca bi bila odpoved konkordata, s čimer v zvezi bi verjetno sledil tudi preklic lateranske pogodbe, nakar bi bil papež prisiljen, da upotrebi skrajne kanonične odredbe. Ni dvoma, da bi to zlomilo fašizmu vrat. Toda prepad v mišljenju in vesti katoliških Italijanov, ki so že tedaj stali v dilemi, ali naj priznavajo duceja ali papeža za najvišjo instanco svoje vesti, bi se poglobil in razklal v strahovit prepad brez prehodov. Fašizem, ki ima v sebi in tudi na vodilnih mestih mnogo nekrščanskih elementov, bi pri impulzivnosti, ki mu je lastna in pri politični vsemoči, ki jo trenutno še ima v svojih rokah, gnal narod v verski razkol, kar dela praktično v Nemčiji Hitler s svojim hipernacionalizmom. Vse kar je papež pisal v svojih okrožnicah o nemoralnosti pretiranega nacionalizma, ki je baš za fašizem tako značilen, ostane polna resnica. Toda zaenkrat je italijanski katolicizem še premalo notranje organiziran in premalo zaveden, da bi odkrit kulturni boj brez nevarnosti za versko edinost mogel vojevati. Stara generacija, katero je ves čas, odkar se je Italija narodno zavedla, politično vzgajal in oblikoval skrajni nacionalizem — katolicizem pa mu je bila le etiketa, mora najprej s pota. Na njeno mesto prihaja nova, versko in socialno prečeta generacija, ki bo sposobna za verske ideale prevzeti nase tudi žrtve. Ta generacija odrašča iz tisočev župnijskih patronaž in krožkov katoliške akcije — a še ne odločuje in ne posega v javno življenje. Zato pa je sv. očetu toliko na tem, da jih ohrani pri življenju in jim da možnost razvoja. Treba je imeti vedno pred očmi, da stoji italijanski katolicizem na neprimerno nižji stopnji kakor v Nemčiji, ali Angliji, Švici, Holandiji, Belgiji, pa tudi Franciji in slovanskih državah. Nikdar se mu ni bilo treba boriti, zato je izrazito pasiven z nekakšno nacionalno prevleko, kakor v Španiji do predzadnjih dni. Težko bodete verjeli, a je resnica, da celo južna Italija ni nikdar imela in še danes nima ne enega katoliškega časopisa, revije ali sploh kaj podobnega. — Dalje je treba vedeti, da je živeča generacija šla skozi čisto brezversko šolo, da se je tozadevno šele z lateransko pogodbo na bolje obrnilo. Razumljivo, da italijanska katoliška akcija zaenkrat še nima tistih kulturnih potreb kakor v katoliško visoko razvitih državah, da je zaenkrat že precej, če more dodobra seznaniti svoje člane z verskimi resnicami, ki jih v šoli niso slišali.

Vatikanu se gotovo ni tako mudilo s spravo, kakor fašizmu, vendar — kli naj zopet čaka 60 let kakor pri »rimskem vprašanju«? Ravno zato, ker je bila ustanovljena Vatikanska država in papežu priznana suvereniteta, Cerkev v Italiji in vsa mladinska vzgoja pa postavljena pod državno oziroma strankarsko varuštvo fašizma, ravno zato se je tudi iz vatikanske strani, ki je vedno pripravljena za pravično rešitev, delalo na to, da se tako stanje ne zavleče v nedoglednost. Spor, ki je bil za fašizem življenjskega vprašanja, je bil za Vatikan bolj vprašanje taktike in končno tudi vesti; ali naj se mar dopusti, da bo zopet ena generacija šla skozi brezversko šolo? —

Kar se tiče samega »sporazuma«, je bilo le znova potrjeno, da je katoliška akcija duhovno in nepolitično, izrazito versko gibanje za duhovno vzgojo in prenovitev naroda. Ako je bilo zopet določeno, da ne sme biti politična in da jo ne smejo voditi politiki, je Vatikan mirnega srca mogel podpisati to zahtevo, ker tudi dosedaj ni bila v nikakem pogledu pod političnim vplivom. Ako je notranja organizacija postala nekoliko strumnejša, ker je akcija sedaj direktno pod vodstvom škofov, ki si imenujejo sodelavce, ni to kak uspeh pogajanj za fašizem, ampak je način organizacije, kakor ga je papež Pij XI. izvedel sam od sebe še pred »sporazumom«.

V splošnem je vpostavljen »status quo«. Ker so se sumničenja in obrekovanja KA izkazala za neresnična, je via facti bil razveljavljen dekret, s katerim je vlada zaprla prostore Katoliške akcije in razpustila kat. mladinske organizacije. Odpravljeno pa je bilo ime »Giuventu Cattolica«, češ da se tudi fašistična mladina, čeprav ni organizirana v katoliški akciji, čuti katoliško. Sedaj se mladinske organizacije nazivajo »Mladinske zveze katoliške akcije«. Njihove zastave, v kolikor niso verske, smejo biti le v italijanskih narodnih barvah. Prepoved sindikalnega združevanja določa nekaj, česar Katoliška akcija itak nikdar ni gojila — ker ji po obstoječih zakonih ni mogoče sindikalno delati. Kakor znano, morejo po zakonu v Italiji obstojati le državne korporacije. Edina prava pridobitev za fašizem je zapoved, da se smejo člani KA športno in telovadno udejstvovati le v fašističnih državnih telovadnih organizacijah. Ta vstavek v »sporazumu« je značilen, ker dokazuje, da Cerkev v Italiji v resnici ni čisto svobodna. Toda zgleda, da je Cerkev za to ceno rešila vso ostalo KA, ki je zanjo, kakor je iz zgornjega razvidno, največje in bistvene važnosti.

Nikakor se torej ne more govoriti o kapitulaciji papeža kakor tudi ni točno, če bi kdo trdil, da je fašizem kapituliral. Napravilo se je pač nekaj, kar trenutno odgovarja obema pogodbenikoma. Je pa jasno, da zlasti v takih razmerah KA, vtesnjena v zakone še daleko ne pomenja vsega kulturnega udejstvovanja katoličanov.

Pred odločilno bitko med fašisti in nemško republiko

Harzburški naskok na Brüninga — Če Brüning pade, bo usoda Nemčije v rokah fašistov — Usoden trenutek za vso Evropo

Pariz, 13. okt. Dočim je francoska javnost novi kabinet Brüninga sprejela simpatično, pa se je spričo nastopa fašistov in z njimi simpatizirujočih strank v Harzburgu preteklo nedeljo zelo razburila.

Francozom se sicer ne dopade, da je Brüning sprejel v svoj kabinet generala Grönerja, vendar pa ga poznajo kot lojalnega vojaka, ki je udan republiki, in zato ne bo energično nastopil samo proti komunistom, ampak tudi proti fašistom, če bi poizkusili revolucijo. Kar se tiče Hindenburga, vedo sicer, da simpatizira s Stahlhelmom, ga pa ne smatrajo sposobnega za nastop proti republiki, predvsem ne zato, ker člani bivše cesarske hiše Hindenburga smrtno sovražijo, on pa nje. Razume se, da v Parizu popolnoma zaupajo Brüningu, ki je najtrdnejša garancija za to, da Nemčija ne bo začela avanturistične politike proti Franciji. Tudi desničarski minister Treviranus Francije ne vznemirja, ker je znano, da z ozirom na gospodarski položaj Nemčije in na realne razmere zagovarja gospodarsko sodelovanje s Francijo, s katero je po njegovem mnenju treba rešiti politične probleme pozneje, in sicer mirnim potom.

Zarota proti evropskemu miru v Harzburgu.

Toda zborovanje fašistov v Harzburgu, ki se je vršilo v času, ko se ima sestati nemško-francoska gospodarska komisija, v katero je Francija že imenovala svoje zastopnike iz premogovne, strojne in volnene industrije ter mnogoštevilne predstavnike raznih vladnih resorov, **je francosko javnost jako vznemirilo in zopet ustvarilo najglobljе nezaupanje v Nemčijo.** Na tem zborovanju so bili zastopani nacionalni socialisti s Hitlerjem in Hugenbergom, nemški nacionalci, Stahlhelm, zastopniki renskowestfalske industrije, **dva člana hohenzolernske hiše in vodja znanega Kappovega puča, general Lüttwitz. Govorniki, predvsem Hitler in Hugenberg niso samo vehementno napadali kanclerja Brüninga, ampak tudi Francijo.** Hitler je sicer zagotavljal, da je za vsak »trgovski« sporazum s Francijo, **da pa mora biti Nemčija v trenutku, ko se bodo evropski narodi zopet spoprijeli, pripravljena na vse.** Sicer nihče bolj ne želi miru kakor nacionalna opozicija, ki je izkusila grozote bivše vojne, toda noben narod se ne sme pomišljati, da zastavi zadnjega moža in zadnjo paro, ako gre za največje svetinje. Dejal je tudi, da hočejo fašisti čimpreje obračunati z boljševizmom, da se ohrani nemška, zapadna in krščanska kultura. Svetu bo bolj koristilo, **če se vpostavi edina in mogočna Nemčija,** kakor če se bo nemški narod zvijal naprej v neprestanih krizah. Tudi smisel ostalih govorov je bil antipacifističen in antifrancoski

Tako se torej ni izpolnilo pričakovanje pariških krogov, da se bodo nemški nacionalisti vzdržali napadov na Francijo. **Ker so v Harzburgu napovedali boj na nož dr. Brüningu, pomeni to,** kakor poudarja »Journal«, **da harzburško zborovanje bistveno ne predstavlja ničesar drugega kakor zaroto proti Franciji.** Manifest harzburške opozicije, pravi ta list, bodo eni smatrali kot dokument ljudi, ki politično niso pri pameti, drugi pa bodo videli v njem hudo ugrozitev notranjega in zunanjega miru. »Ere Nouvelle« podčrtuje **napade zoper »hegemonijo« Francije in zoper versaillsko pogodbo in vprašuje nemške republikance, ali bodo imeli toliko moči, da bodo ta najtežji napad na nemško republiko in na mir sveta odbili?** — »Petit Parisien« pa meni, da napadi proti Franciji pač spadajo obvezno na vsako parado nemških fašistov in da je glavni pomen harzburškega zborovanja treba videti v ofenzivi proti Brüningovemu kabinetu. **Ako zdaj stranke ustave in reda ne bodo tvorile skupne fronte, da fašistični napad zavrnejo, potem pa bo res tudi svetovni mir ogrožen.** »Oeuvre« poudarja, da bo nacionalistična Nemčija popolnoma osamljena. Volitve septembra 1930 so imele za posledico, da se je ameriški kapital iz Nemčije umaknil, kakšna nacionalistična vlada pa bo povzročila definitivni polom nemškega gospodarstva.

Ali bo Brüning padel?

Spričo tega tako v Parizu kakor v Berlinu z največjo napetostjo pričakujejo seje Reichstaga, ki se zbere danes, 13. t. m. Zdi se, da se bo debata in glasovanje o nezaupnici, ki jo bodo predlagali fašisti, vršila šele jutri, to je v sredo, 14. t. m. **Danes je položaj tak, da ni mogoče prorokovati dr. Brüningu na vsak način večine. Vsekakor bo ta večina, ako jo bo dobil, zelo majhna. Brüninga bodo do zadnjega moža podprli centrum, socialna demokracija in demokratična stranka. Nemška ljudska stranka bo po veliki večini glasovala proti Brüningu, en del pa ga bo podprl. Bavarska ljudska stranka je spričo opasnosti položaja v zadnjem trenutku sklenila, da bo glasovala proti nezaupnici.** To pa še vedno ne pomeni večine, ako ne bo Brüning dobil nekaj glasov tudi iz drugih manjših strank, ki so sicer usmerjene na desno.

Če Brüning pade, pride fašistično kabinet.

Ako bi kabinet dobil nezaupnico, bo prezident Hindenburg strogo po ustavi najprej ponudil sestavo vlade socialnim demokratom, ki pa bodo to odklonili. **Nato bo moral ponuditi vlado fašistu Hugenbergu.** Tak kabinet bi se seveda mogel držati v Reichstagu samo, ako bi ga centrum toleriral. Centrum bo v take slučaju, kakor pravijo, zvest svojim tradicijam, **da prepreči večje zlo,** Hugenbergovo vlado toleriral z namenom, **da tvori protiutež proti eventualnim nevarnim eksperimentom take vlade v zunanjepolitičnem in gospodarskem pogledu. Seveda se pa tudi centrum zaveda, kakšen naravnost katastrofalen vtis bi taka vlada napravila na inozemstvo, in zato napenja vse svoje sile, da se možnost desničarske vlade prepreči.**

Komunistična stranka je v Reichstagu vložila: predlog, **da naj se Hitlerja, Hugenberga, Schachta, Seldta in Düsterberga, ki so v Harzburgu podžigali k gospodarski inflaciji in državljanski vojski, zaradi veleizdaje takoj aretira.**

Programatična izjava Brüninga

Velike besede ob velikem trenutku

Berlin, 13. oktobra. tg. Državni kancler dr. Brüning je danes v nemškem državnem zboru podal programno izjavo svojega drugega kabineta. Poslopje državnega zbora je zasedla policija, da prepreči napade narodnih socialističnih studentov in pristašev stranke. Policija pri tem ni imela težkega posla. Ko se je seja začela, so bile galerije nabito polne občinstva. Pri ministrskih mizah so bili zbrani vsi ministri. Klopi desničarskih strank so bile prazne kljub temu, da so stranke izjavile, da se bodo seje udeležile. Bila je pa to samo kratka demonstracija proti državnemu konclerju dr. Brüningu, ker so desničarske stranke takoj po govoru državnega kanclerja prišle v dvorano.

Dr. Brüning je svoj govor začel s tem, da se je zahvalil bivšim ministrom in predstavil novi kabinet, pri čemer je posebno poudarjal, da se je vodstvo vojnega in notranjega ministrstva združilo v eni roki zato, da bo vlada mogla energično nastopati v današnjih težkih časih Nemčije proti vsem strujam, ki bi ogrožale državo. Nemška zunanja politika, ki je sedaj v rokah dr. Brüninga, se nadaljuje v duhu razgovorov zadnjih mesecev, posebno v duhu francosko-nemških razprav. Nemčija je v zadnjem desetletju bolj kot vse druge sosedne države čutila na lastnem telesu, kako so svetovna nerešena vprašanja poostrila notranje stiske Nemčije do neznosnosti in povzročile v vseh narodnih slojih vedno rastoče obupanje. Zato ima Nemčija pravico, da apelira na sve narode sveta k solidarnemu sodelovanju. Ostro je nastopil dr. Brüning proti sistemu »političnih plačil«. Hooverjeva iniciativa je prinesla žalibog samo začasno olajšavo. Javni razgovori v zadnjih mesecih morajo poravnati pot k solidarnosti vseh narodov. Treba je najti možnost, da se ustvarijo jasne in poštene razmere med sosedi. Nemčija predvsem zahteva, da se uresniči načelo pravičnosti in enakopravnosti med narodi, ter svari pred trenutnimi rešitvami pod pritiskom nujne materijalne stiske. Kriza angleškega funta, ki še ni zaključena, postavlja nemško vlado in nemško državno banko pred nove naloge. Nemška vlada je imenovala gospodarski sosvet, s katerim se ima skupno izdelati gospodarski program za bližnje mesece. Ta program ima prvi pogoj, da se ohrani stabiliteta nemške valute, ki se nikakor ne sme omajati. Odločilnega pomena je izvedba načrta, da se poravnajo kratkoročni dolgovi in da se končno reši reparacijsko vprašanje.

Glede socialne politike, za katero je toliko sporov, je izjavil dr. Brüning izrecno, da se država nikakor ne sme izogniti pravici soodločevanja delavstva. Obrestovanje in amortizacija trgovskih dolgov nemškega naroda ni mogoča, če bo svetovni trg vedno bolj ostajal zaprt nemškemu blagu. Pot, katero mora iti nemški narod, je trda in težka in jo more nemški narod presoditi le tedaj, če se bodo bremena razdelila enakomerno. Javnost mora razen tega dobiti gotovost, da bo vlada odločno nastopila proti škodljivim izrastkom političnega boja in bo trdno odločena, zavarovati temelj miru in reda.

Komunisti so večkrat z medklici motili govor državnega kanclerja. Iz vrst strank sredine in deloma tudi socialnih demokratov je bilo slišati medklice odobravanja. Tako se je posebno naglašalo, da je treba valuto ohraniti stabilno.

Nato je državni kancler govoril o napadih, ki so jih izvršile radikalne desničarske stranke v zadnjem času proti dr. Brüningu. Dr. Brüning je navajal, da se mu je mnogokrat očitalo, da se obotavlja. Kdor pa je natančno motril dogodke v zadnjih mesecih, mora priznati, da ni pravilno ono, kar zahtevajo trenutno razburjeni živci naroda, temveč da se vlada nikdar ne sme pustiti odriniti od dobro premišljenega pota. Dr. Brüning je vzkliknil: **»Če bi bil izvršil nasvete, ki so jih dajali letos poleti, in proglasil moratorij, kje bi bili mi danes s svojo zunanjo politiko! Če bo državni zbor to od mene zahteval, bom demisioniral še isti dan. Raje bom prepustil, da me zmerjajo z izdajalcem domovine, kakor da bi samo za trenutek izgubil živce in se odstranil od pota, ki sem si ga določil.«**

Na koncu svojega govora je ostro govoril proti strankam, ki so se sestale v Harzburgu. Kdor razširja, kakor dr. Schacht, panično razpoloženje o položaju nemške državne banke, ta ne ruši samo temeljev sedanje vlade, temveč tudi temelje bodoče desničarske vlade. Dr. Brüning odklanja izraze, ki bi lahko omajali zaupanje nemškega naroda v njegovo valuto. Nemška drž. banka nima ničesar prikrivati. Za vlado, ki bi hotela ostati samo popularna, bi bilo seveda zelo mamljivo, nasloniti nemško marko na razvoj angleškega funta.

Dalje je govoril dr. Brüning o napakah preteklih let, katere je delala nemška javnost in nemško privatno gospodarstvo. Radi bančne kontrole in radi gotovih poseganj v tvorjenje kartelov, kar e storila vlada zato, da bi v privatnem gospodarstvu zopet privedla zdrava načela, si je vlada nakopala napade iz vrst gotovih gospodarskih krogov. Če pa se sedaj vladi pripisuje celo krivda pri bančni krizi, smatra dr. Brüning za potrebno, da odgovori: »Bodite previdni, ker bi sicer jaz s tega govorniškega odra lahko spregovoril zelo jasno!«

Končno je Brüning govoril proti gospodarskemu programu zveze delodajalcev, ki je v obliki, kakor je bil objavljen, nujno moral strniti vse delavstvo proti takemu programu. **Nikakor ne gre, da bi se ozdravljenje javnih razmer vedno in vedno nalagalo na rame delavskih mezd. Vlada hoče iti po poti, ki priznava resničnost, dočim ji nasprotniki očitajo, da hoče iti po oni poti, na kateri pričakuje najmanjšega odpora. Pot je prosta in tudi bodočo zimo bo mogoče prenesti pod vsemi pogoji. Nemško gospodarstvo je v svoji produkciji zdravo. Živil je zadosti. Preskrbljeno je za javne finance in bi bilo čudno, če ne bi imel nemški narod one življenjske volje in političnega instinkta, da ne bi mogel prebiti tudi bodoče zime. Odločeni smo, premagati bodoče težkoče z mednarodnim sodelovanjem, če noče sicer ves svet pogrezniti se v neskončni bedi. »Tu stojim pred vami. Povedal sem vam svoj program. Stranke pa so sedaj odgovorne za to, kar bo prišlo.«**

Stranke sredine so kanclerjev govor na koncu živahno dobravale. Neki komunist je zaklical trikrat: »Živela rdeča fronta!« Seja je bila nato odgodena na jutri opoldne. Glasovanja skoro ni pričakovati pred soboto.

Kulturni boj v Španiji

Madrid, 13 .okt. tg. V Madridu in v mnogih drugih mestih se razvija strasten boj strank, ki so sovražne Cerkvi. Verno ljudstvo se je udeleževalo mnogih cerkvenih prireditev in procesij, dočim so levičarski radikali proglasili v Granadi generalno stavko v Sevilli pa stavko pekov. Socialistični poslanci so skleinli, da bodo glasovali za razpustitev in razlastitev samostanov. Vstaši v gorovju okoli Cordobe so se večinoma udali. Škoda, ki so jo ti vstaši povzročili na posameznih posestvih se ceni na 6 milijonov pezet.

Tretja italijanska vojska

Pretekli četrtek se je odigral v Rimu dogodek, ki zasluži, da o njem razmišljajo vsi opazovalci italijanske notranje in zunanje politike. Na razsežnem travniku ai Parioli se je zbralo pred Mussolinijem 40.000 vojaško izvežbanih 18 do 21 letnih mladeničev, ki so prispeli po natančno določenem mobilizacijskem načrtu že na predvečer iz vseh pokrajin Italije v Rim. Taborili so pod milim nebom, se hranili iz potujočih vojaških kuhinj ter se pomikali kakor prava vojska v naglem pohodu proti prestolnici. Med njimi je bilo 20.000 kolesarjev, 500 motociklistov in 1.000 konjenikov, 14.000 mobilizirancev se je pripeljalo v Rim na 700 tovornih avtomobilih. Ko je Mussolini v opremi vrhovnega poveljnika fašistovske milice prijahal z vojnim ministrom in drugimi veljaki na Parioli, je stala pred njim vojska, razvrščena v pet kilometrov dolgi fronti. Pohod mladine je trajal 4 ure. Vmes so grmeli topovi, na nebu so krožila vojna letala. Smotri so prisostvovali skoro vsi vojni ataši tujih držav.

Mladeniči, ki so se zbrali 8. oktobra v Rimu, niso člani fašistovske milice, temveč povsem nova bojna tvorba. To so člani takozvanih »Omladinskih bojnih zvez«, ki so bile ustanovljene 8. oktobra 1930. V četrtek se je praznovala v Rimu prva obletnica te organizacije. »Omladinske bojne zveze« so ravno tako ločene in neodvisne od redne kraljeve vojske kakor od fašistovske milice. Zveze imajo kakor redna vojska in kakor milica lastno vojaško organizacijo, lasten generalni štab, lastno orožje. Gre za svojevrstno, samostojno tvorbo, ki jo italijanska vlada na vso moč podpira in naglo veča. Saj piše in priznava »Corriere della Sera« od 9. oktobra izrecno: »Bilo jih je 40.000 in to je mnogo. Označiti jih moramo pa vendar le za maloštevilne predstavnike celokupne fašistovske omladine, le za predstavnike bodoče Italije.« Novembra lanskega leta so »Omladinske bojne zveze« štele po uradnih podatkih 328.000 članov, danes jih je že okoli 600.000. Pred našimi očmi se razvija in organizira torej v Italiji tretja vojska: armada 18 do 21 letnih fantov, ki so še premladi, da bi vstopili v milico ali redno vojsko.

Vsak politično misleč človek se vpričo militaristične prireditve v Rimu spomni takoj na miroljubni govor, ki ga je imel pred približno enim mesecem italijanski zunanji minister Grandi pred Zvezo narodov v Ženevi. Mladi minister je zahteval tedaj v imenu Mussolinijevem, naj države ustavijo takoj vsako nadalnje oboroževanje na kopnem, na morju in v zraku ter zagovarjal z največjim poudarkom politiko miru in sporazuma med narodi. Kakor Grandi tako se zavzema tudi Mussolini sam že delj časa za razorožitev in pripoveduje pri vsaki priliki inozemstvu, da je Italija pripravljena omejiti svoje oboroževanje tudi do najvišje mere, ako store to tudi druge države. Ko je ameriški minister Stimson nedavno tega posetil Rim, je Mussolini izjavil ameriškim novinarjem, da se bo Italija zadovoljila »tudi z 10.000 puškami«, ako jih nobena druga država ne bo imela več. Pri Zvezi narodov podpirajo italijanski zastopniki dosledno nemške zahteve po razorožitvi in nastopajo v vseh komisijah kot veliki mirotvorci.

Italijanska politika prikazuje torej svetu sila značilno nasprotje: v Ženevi se fašisti potegujejo za korenito razorožitev, v notranjosti pa za oboroževanje. Katera je resnična politika fašizma? Tista, ki jo vrše italijanski državniki pred zunanjim svetom zgolj z besedami, ali tista, ki jo uresničujeje z dejanji v notranjosti. Za poznavatelje razmer ne more biti v tem vprašanju nobenega dvoma. Pravi duh fašizma se ne očituje na mednarodnih konferencah, kjer prikrivajo diplomati običajno drug drugemu svoje prave načrte, temveč v Italiji sami, kjer se fašizem v nezadržani svobodi in odkritosti udejstvuje.

Prireditve, kakor je bila ona v Rimu, so dragocene prilike, ko se mednarodni politični javnosti odpre nenadoma širok in poln pogled v fašistovsko miselnost, pogled na resnične cilje italijanske politike. V kakšnem duhu se vzgaja italijansko ljudstvo in v prvi vrsti seveda doraščajoči rod, se razvidi že iz dejstva, da so na četrtkovi prireditvi v Rimu sedeli poleg načelnika vlade, poleg zunanjega in vojnega ministra kot vabljeni gostje tudi zastopniki dalmatinskih iredentističnih društev, katerih javno priznani program gre za tem, da se naši državi iztrga Dalmacija. Geslo teh udruženj se glasi: »Dalmazia o morte!« to je pravi »Dalmacija ali smrt!« To geslo je dobro znano Mussoliniju, znano je italijanskemu zunanjemu ministru, znano domači in tuji javnosti, a rimska vlada se kljub temu ni prav nič pomišljala, povabiti istočasno z inozemskimi diplomatičnimi zastopniki na prireditev tudi odposlance teh zloglasnih društev. Kako naj inozemstvo verjame italijanski vladi, da želi v resnici materialno in moralno razorožitev narodov in mir z vsemi državami, ako ista vlada ne le trpi, temveč kar javno priznava, podpira in odlikuje organizacije, ki so naperjene proti teritorijalni nedotakljivosti njenih sosedov?

Največji italijanski dnevnik »Corriere della Sera« sluti sam, da mora taka politika le slabo vplivati na inozemstvo. »Onkraj meja« — pravi list — »bodo celo te lepe manifestacije mladeniške moči označili za vznemirjajoče znake vojnega razpoloženja Italije in za pozitivni dokaz njenih vojnih priprav.«

List zavrača odločno taka tolmačenja in poudarja, da je to pravcato obrekovanje mirne Italije.

Mi smo mnenja, da še tako ogorčen dementi fašizmu nič ne koristi. Dejanja sama govore jasno dovolj, da je italijanska politika slej ko prej nemirna, napadalna ter povsem neodkritosrčna. Naša dolžnost je, da se po tem ravnamo.

Odkritje spomenika Kristusu Kralju v Rio de Janeiro

Rim, 13 .okt. ž. Ob priliki proslave odkritja Amerike je snoči senator Marconi poskusil nov način prenašanja električne energije potom radioelektričnih valov. Eksperiment je bil izvršen v dolžini 8000 km in sicer ob 22.15, ko je s posredovanjem radio-postaje v Coltone prižgal reflektor pri spomeniku Kristusa Kralja, ki je v tem trenutku na svečan način odkril na griču Corcorado pri Rio de Janeiru. Marconijev eksperiment je popolnoma uspel, kakor je uspel tudi oni, ki ga je izvršil v preteklem letu, ko je prižgal električne žarnice na razstavi v Sidneyu.

Japoncev ne spravi nihče več iz Mandžurije

London, 13. okt. Velesile oznanjajo važen korak ameriške Unije v zadevi japonsko-kitajskega konflikta. Ta korak obstoja v sporočilu Stimsona tajništvu Društva narodov, da naj energično pritiska tako na vlado v Tokiu kakor na vlado v Nankingu, da naj se izogibata vsake poostritve položaja, ki ga morata obedve vladi mirno poravnati sami med seboj. Obenem bo vlada ameriške Unije samostojno storila tako v Tokiu kakor v Nankingu primerne energične korake, da se mandžurska zadeva spravi s sveta.

Ta s tolikim poudarkom naznanjena akcija dejansko ne bo imela nobenega pravega učinka, **ker Japonska dobro ve, da ameriška Unija v današnjem položaju, ko se vsak Amerikanec trese za dolar, zaradi Mandžurije ne bo riskirala konflikta z Japonsko.** Zato v Tokiu kot odgovor na »energični« ameriški korak naglašajo, da tuje vmešavanje samo ovira mirno poravnavo zadeve, ki se more rešiti samo po direktnem sporazumu med Japonsko in Kitajem.

Ameriške intervencije zadnjega časa so v resnici imele zelo neugodno posledico, da je namreč prezident kitajske vlade v Nankingu imel jako bojevit govor, v katerem je izjavil, **da naj Japonci ne mislijo, da je mogoče Kitaj zavojevati z orožjem. Kitajska bo čakala, kaj bo napravilo Društvo narodov. Ako se Društvu narodov ne bo posrečilo, da se Japonci iz Mandžurije do zadnjega moža umaknejo, potem bo Kitajska zagrabila za orožje, žrtvujoč zadnjega svojega državljana. »Narodna duša kitajska zahteva vojno«,** tako je Čankajšek končal svoj govor.

Ker se slabejšemu vedno zameri to, kar je dovoljeno močnejšemu, zato krogi, ki simpatizirajo z Japonsko — to so predvsem Angleži — Čankajšekov govor izrabljajo, da valijo zdaj odgovornost za poslabšanje na — Kitaj, očividno pozabljajoč (namenoma seveda), da so Japonci bombardirali kitajsko mesto Činčou, ki leži več sto milj izven Mandžurije na kitajskih tleh za velikim kitajskim zidom.

Japonska vlada slovesno izjavlja, da v Mandžuriji noče privilegiranega položaja, ampak samo zahteva, da Kitaj tam zajamči japonskim državljanom pravno sigurnost. Obenem zahteva, da kitajska vlada nemudoma ustavi bojkotno gibanje proti japonskemu uvozu in trgovini. **V resnici pa se Japonci v Mandžuriji čedalje bolj utrjujejo in so se že po vseh večjih krajih ne samo v Mandžuriji, ampak tudi v Mongoliji ustanovile samostojne vlade, ki pozivljajo k odpadu od »gnile, korumpne in roparske kitajske oblasti«. Ta agitacija ima spričo velike nepriljubljenosti Kitaja tudi uspeh. Japonska je očividno opogumljena tudi zato, ker moskovska vlada to čisto mirno gleda in za Kitajsko ne gane niti prsta.**

Posredovanje Zveze narodov

London, 13. oktobra. AA. Svet Zveze narodov je davi pričel razpravljati o sporu med Kitajsko in Japonsko. Upajo, da bo spor mirno poravnan.

Tukajšnji politični krogi slede razpravi Sveta Zveze narodov z največjim zanimanjem.

»Morningpost« poudarja potrebo po taktu in zmernosti, ako se hoče, da posredovanje mirovni stvari koristi.

Naloga posredovalcev je, da preprečijo konflikt in tako omogočijo pomirjenje v obeh državah. Člani nankinške vlade prav gotovo ne koristijo stvari z vžigajočimi govori, ki spor le poostruje. Treba je priznati, da so kitajske oblasti veliko zakrivile s tem, da niso preprečile napadov na inozemce.

Na drugi strani pa je japonska armada prav gotovo prekoračila navodila iz Tokija, čeprav je bila izzvana.

Ni verjetno, da bi japonska vlada odobrila bombardiranje železniškega križišča v Činčovu. Priznati pa je treba, da so ljudske demonstracije za armado zelo ovirale njeno pomirjevalno akcijo.

List zaključuje, da ima svet dovolj skrbi brez vojne med obema velikima državama, in pozivlja Japonsko in Kitajsko, naj se pomirita.

Ženeva, 13. oktobra. AA. Včeraj je prispel semkaj zunanji minister Reading. Udeležil se bo današnje razprave Sveta Zveze narodov o mandžurskem sporu. Po prihodu se je sestal z japonskim delegatom pri Društvu narodov Jošizavo. Konferenci je prisostvoval generalni tajnik Zveze narodov sir Eric Drumond.

Ženeva, 13. oktobra. AA. Francoski zunanji minister Briand je snoči ob 21.15 prispel semkaj. Za Briandom je prispel tudi zastopnik Jugoslavije g. Fotič v Zvezi narodov.

Newyork, 13. okt. tg. Stimson je dal ameriškemu generalnemu konzulu v Ženevi naročilo, da se udeleži današnjega izrednega zasedanja Sveta Zveze narodov, če bo k temu pozvan. To je dokaz, da Amerika želi ozkih zvez z Zvezo narodov, posebno, kar se tiče konflikta v vzhodni Aziji.

Školovska konferenca v Zagrebu

Zagreb, 13. okt. ž. Danes se nadaljuje zasedanje katoliškega episkopata Jugoslavije. Včerajšnje delo je bilo izpolnjeno z referatom predsednika konference nadškofa dr. Antona Bauerja o vsestranskem in uspešnem delu, katerega je izvršil ožji odbor episkopata v preteklem letu. Iz tega referata so člani episkopata dobili jasno sliko stanja Cerkve, njenih potreb in problemov v državi. Posamezni škofje pa so natančno podali stanje v svojih škofijah. Nato se je prešlo na nekatere probleme in vprašanja, o katerih bo referiral za to odrejeni referent. S tem specialnim referatom je izpolnjen današnji dan. Ker so referati številni in dnevni red bogat, se ne ve, če bo konferenca mogla končati svoje delo že v sredo zvečer, ali pa če se bo nadaljevala še v petek, ker je četrtek izpolnjen z obredom posvetitve nove cerkve deškega semenišča. Istotako se ne ve, če bo objavljeno vernikom javno poročilo o zasedanju konference. Kot vsako leto, tako se tudi sedaj zasedanje vrši v duhu največje sloge in enodušnosti, čeprav so na dnevnem redu vprašanja, ki imajo v nekaterih škofijah drugačno aktualnost. Taka vprašanja dobijo srednjo rešitev, ki zadovolji vse potrebe in kraje, kajti vsem ordinarijem stoji pred očmi samo dobro sv. Cerkve in duhovni napredek duš. Upati je, da bodo po tem zasedanju episkopata kler in verniki dobili še večji impuls v apostolatu Katoliške akcije, da bodo po zgledu svojih pastirjev še bolj odločno in še bolj edinstveno nadaljevali svoje delo na vseh poljih javnega in privatnega življenja.

Romunski kralj se posvetuje

Pred važnimi političnimi spremembami

Bukarešt, 13. oktobra. ž. Veliko senzacijo je izzvala v javnosti nenadna avdijenca predsednika narodne kmečke stranke Mihalakeja. Listi primašajo njegovo izjavo, v kateri pravijo, da ga je kralj pozval včeraj, in je v avdijenci predložil vladarju, da se sedanja vlada spravi s sveta ter sestavi koncentracijska. Listi ugotavljajo, da je bil to prvi poskus, da se je nacionalna kmečka stranka zavzela za koncentracijo. Šef liberalne stranke Duca je povabljen v avdijenco v četrtek. Duca je danes izjavil časnikarjem, da bo v avdijenci predal kralju memorandum, v katerem bo opozoril na težko politično in finančno krizo Romunije in zahteval, da se razpusti današnja vlada. Istočasno bo Duca predložil vladarju sestavo koncentracijske vlade, če pa ta poskus ne bo uspel, potem bo moral kralj pač poveriti mandat za sestavo vlade liberalni stranki, ki bo nase sprejela odgovornost. Govori se, da se je kralj odločil, da skliče vse voditelje strank ter da skuša razčistiti politično situacijo, ki je zelo težka. Položaj sedanje diktatorske vlade je nevzdržen.

Gospodarski program Francije

Senzacionelna vest madžarskega lista

Budimpešta, 13. oktobra. ž. Današnji »Pesti Naplo« prinaša zanimiv članek svojega dopisnika iz Pariza o gospodarskem programu Francije. Članek se bavi s polomom angleškega funt šterlinga in obiskom francoskih državnikov v Berlinu ter poudarja, da Franciji ni le cilj, pomagati Nemčiji, temveč ima na tem velikanski interes. Berlinski sestanek je samo uvertura velikega koncerta, ki ga bo priredila Francija. Francija in Nemčija bosta začeli skupna pogajanja s Sovjetsko Rusijo. Nemška industrija je poplavljena s sovjetskimi naročili, vendar pa Nemčija nima denarja za nakup proizvodov. Francija je pripravljena dati Nemčiji potrebne vsote denarja, vendar pa zahteva za to delež na dobičku. Iz tega stališča gre tudi Poljska, ki hoče tudi nekaj zaslužiti. Francija dela sedaj na tem, da zasigura gospodarsko sodelovanje med Nemčijo, Poljsko in Francijo.

Priznanje Ciriaciju

Belgrad, 13. okt. l. Iz čeških krogov se poroča, da vlada v ČSR vladi veliko zadovoljstvo radi sklepa škofovske konference v Olomucu, ki je obsodila dva nemška katoliška lista, ki sta hotela izrabiti osebna nesoglasja med bivšim praškim nadškofom in papeževim nuncijem v politične svrhe. Isti krogi smatrajo, da papežev nuncij vrši svojo nalogo častno in spretno v zelo težkih časih. Njegovi zaslugi je pripisati, da se je sploh sklenil modus vivendi med Prago in Vatikanom in da se ta nova razmejitev čeških škofij naslanja na državne meje, ki tako indirektno priznava državne meje češkoslovaške republike. Zato so oficielni krogi veseli, da je školovska konferenca tako enoglasno rehabilitirala papeževega nuncija in pokazala, da vlada solidarnost v vseh krogih katoliške cerkve v Češkoslovaški. Veselje je temvečje, ker se je na ta način onemogočila nadaljnja intriga od strani obeh obsojenih nemških listov.

Romunija ima 18 milijonov prebivalcev

Bukarešt, 13. okt. ž. Statistični urad predsedstva vlade je objavil rezultat zadnjega popisa ljudskega štetja v Romuniji. Romunija ima po teh podatkih 18,025.237 prebivalcev. Na nove romunske kraje odpade 9,258.305, na staro pa 8,766.932 prebivalcev. Bukarešt ima 564.574, Cluj 98.550, Temešvar 91.866, Oradea Mare 82.355, Arad pa 72.725 oseb

Zadnja poročila

Hindenburg za Brüninga

Berlin, 13. okt. tg. Hindenburg je poslal posebno pismo državnemu kancelerju dr. Brüningu, v katerem izjavlja, da je pripravljen osebno prevzeti predsedstvo na skupnih sejah vlade in gospodarskih zastopnikov, kolikor bo pri tem šlo za načelna gospodarska vprašanja. Hindenburg naglaša potrebo, da se izvrši gospodarski program, ki bi resnično učinkoval in bil socialno pravičen, da se zmanjša brezposelnost, da se znižajo stroški produkcije in zmanjšajo stroški za preživljanje. To pismo kaže, da je Hindenburg osebno pripravljen, pomagati pri socialni ureditvi Nemčije, na drugi strani pa je demonstrativna gesta proti vestem, ki govorijo o odtujitvi med Hindenburgom in dr. Brüningom. Dr. Brüning je odgovoril pismeno in hvaležno pozdravlja predsednikovo misel.

Berlin, 13. okt. tg. Socialni demokrati so sklenili, da bodo v državnem zboru odklonili predloge nezaupnice, ki so vloženi proti vladi.

Japonsko-kitajska vojna v DN

Ženeva, 13. okt. tg. Danes popoldne je bila pod predsedstvom Brianda izredna seja Sveta Zveze narodov, na kateri se je govorilo o mandžurskem konfliktu. Govorila sta japonski delegat Jošisava in kitajski delegat dr. Sze. V daljših govorih sta navajala vzroke konflikta ter je prišlo med njima večkrat do živahnega prerekanja. — Briand je poskušal posredovati, nakar je bila seja brez določenega roka odgodena. Med tem se bodo vršila pogajanja med posameznimi delegati Sveta Zveze narodov ter med delegatoma Japonske in Kitajske pod predsedstvom Brianda. Domneva se, da bo prihodnja seja šele v četrtek ali petek.

London, 13. okt. tg. Po kitajskih vesteh so japonska letala v Mandžuriji bombardirala tri železniške vlake, s katerimi so se vozile kitajske čete. Število ranjenih do sedaj še ni znano. V Pekingu se širijo poročila, da se pošiljajo številne kitajske čete od Jangcekjanga proti severu, da bo Kitajska pripravljena za primer, če izbruhnejo sovražnosti.

Iz mednarodnega urada za delo

Ženeva, 13. okt. AA. Na današnji seji upravnega odbora mednarodnega urada za delo je prečital danski delegat v imenu neke skupine delodajalcev deklaracijo, ki naproša mednarodni urad za delo, naj ne postavi na dnevni red konference, ki se bo vršila l. 1933, novih vprašanj, ker bi utegnila še poslabšati sedanje kritično stanje industrije. Proti temu je protestiral zastopnik delavske skupine, češ da bi bilo zelo riskantno ustaviti v sedanjem trenutku vsako delovanje za organizacijo dela, ker današnja tragična kriza lahko to zimo še poslabša položaj sto milijonov ljudi. Če upravni odbor mednarodnega urada za delo sprejme predlog delodajalcev, je sklenil zastopnik delavcev, bodo delavski zastopniki v mednarodnem uradu za delo storili tudi sami potrebne ukrepe.

Bančni polomi v Ameriki

Newyork, 13. okt. AA. V borznih krogih je izzvala veliko senzacijo vest, da je znana bančna firma »Kountze« ustavila plačila. Imenovana banka je eden najvažnejših bančnih zavodov v Newyorku.

Stabilizacija funta

Pariz, 13. okt. tg. V »Excelsioru« izjavlja v intervjuju vodilni ravnatelj angleške narodne banke, da se bo stabilizacija funta izvršila kmalu, in sicer ne izpod relacije 100 francoskih frankov.

New York - 11 milijonov prebivalcev

Washington, 13. oktobra. ž. Po zadnji statistiki uradnega štetja ima Newyork 10,901.000 prebivalcev.

Dunajska vremenska napoved. Nobene motitve sedanjega vremena ne bo.

Levstikova proslava v Ljubljani

Ljubljana, 13. oktobra.

Raznim drugim krajem v Sloveniji, ki so se že oddolžili spominu velikega slovenskega pesnika, pisatelja, jezikoslovca, kritika in časnikarja Franceta Levstika ob stoletnici njegovega rojstva, bo ta mesec sledila tudi Ljubljana. Slavnostno praznovanje v Ljubljani bo tem pomembnejše, ker bodo pri njem sodelovali najodličnejši slovenski književni delavci sodobnosti.

Proslavo prirede dne 23. oktobra v opernem gledališču Društvo slovenskih književnikov, Slovenska Matica in Narodno gledališče. Na čelu odbora za proslavo pa so gg.: Fr. Koblar, Oton Župančič in dr. Dragotin Lončar. Proslava bo obsegala ta spored: Mihevc: Uvertura za orkester; Planeti gredo svojo pot. 2. Nagovor Otona Župančiča. 3. Slavnostni govor Frana Albrechta. 4. Govori gostov. 5. Fr. S. Finžgar recitira Levstikovo izročilo 6. Frana Levstika: Juntez. Dramski odlomki v dveh nastopih. 7. Slavka Osterca: Suita za orkester. Dirigent: Niko Štritof.

Dne 24. oktobra pa bo za povabljene goste izlet v rojstni kraj Frana Levstika. Od slovenskega občinstva v Ljubljani pričakujemo, da se bo s primernim in Levstikovega dela vrednim umevanjem udeležilo te proslave.

Rajna Avstrija straši Tržačane

Ljubljana, oktobra.

Neki potnik iz Trsta pripoveduje:

Tržaška občinska uprava ima smolo z iredentisti. Pred tedni so na monumentalnih stopnicah, ki vodijo z Lesnega trga na Montuco, postavili visok oder in začeli graditi cementiran podstavek, da bi tam v okrasje stopnišča postavili simboličen kip. Ta kip je stal do l. 1918. v parku pred Južno postajo in je menda predstavljal Avstrijo. Potem so ga odstranili in ga spravili, ker je priznano umetniško delo. Ko so zdaj nervozni iredentovci doznali, da se namerava ta kip namestiti na rečenem stopnišču, zagnali so vpitje in polemiko po listih, da ne gre kaj takega postavljati v »odrešenem« Trstu. Bilo je tudi pametnih glasov, ki so mirili nepotrebno strast, a zmagali so vendar skrajneži: na občini so sklenili, da se kip ne postavi. Kaj drugega tudi ni zastonj pri rokah in tako morajo spet odstraniti pripravljeni oder. Nekateri so vpili, naj se postavi tam rimska volkulja v znamenje »večne« združitve z Rimom. Med tem so pa Tržačani jeli že zbijati šale na račun Oberdankovega spomenika, ki ima tudi podstav pripravljen že vsaj eno leto, o spomeniku samem pa se kar nič ne zve, kaj je z njim.

Povsod milica. V tržaških Splošnih skladiščih so pred kratkim odpustili iz službe tako zvane »ključarje«, varuhe; nadomestili so jih s fašistovsko pristaniško milicijo. V ta namen so importirali večji oddelek miličnikov iz notranjosti. Tako se vsa dežela vedno bolj spreminja v oborožen tabor.

Duhovske vesti. Novomašnik Rudolf Barbiš je bil s 16. septembrom nastavljen za župnega upravitelja v Čepiču v Istri. Č. g. Placid Sancin je bil iz Trsta premeščen v Vodice v Čičariji, odkoder opravlja tudi župniji Brest in Šum.

Društva Katoliške akcije so zopet začela z običajnim delovanjem. Ponekod so opravili zahvalne pobožnosti za srečno rešitev spora.

»Modro ptico« so ujeli orožniki v Ajdovščini. Neki naročnik te revije jo je dobil po pošti dne 23. septembra. Koj za pismonošem so prišli v hišo možje postave in »Modro ptico« zaplenili, češ, da je to težak primer. Fanta so skrbno popisali po rodu in stasu.

Kulturo prinašajo. Okoli Postojne so za poskus kolonizacije naselili nekaj furlanskih družin, ki bivajo v barakah in mizerijo tolčejo. Domači kmetje tožijo zelo, da jim kolonisti kradejo po njivah krompir, zelje in podobno. Pritožiti se pri gosposkah ne upajo, ker bi se vzelo vse na političen paragraf kot »dokaz protiitalijanstva«.

Cerkvena umetnost. Na Katinari pri Trstu bodo sredi oktobra končala slikarska in druga obnovitvena dela v cerkvi. Prenovljena sta dva stranska oltarja, prižnica, krstni kamen, svetilke za večno luč itd. Vse dispozicije je dajal Tone Kralj, ki je vso cerkev poslikal z monumentalnim križevim potom. To delo je pač najboljše, kar se vidi cerkvenega slikarstva v območju tržaške občine. Že zdaj se sliši iz tržaških umetniških krogov zelo laskave sodbe. Frapantna je že celotna zamisel takega križevega pota. A tudi vsaka postaja zase učinkuje po izvirnosti in pronicavosti izražanja. Prepričani smo, da bodo to delo priznali vsi nepristranski kritiki cerkvene umetnosti.

Aretacija na Goriškem. Aretiran je bil pred nekako dvema mesecema neki Alojzij Bole, doma iz tržaške okolice. Imel je pri Sv. Luciji na Tolminskem buffet. Oblastvo je baje dognalo, da je on oddal v Sv. Luciji na pošto neki paket, v katerem da je bil peklenski stroj, namenjen v Bolonjo. Zaradi zadržkov na pošti je baje stvar eksplodirala, preden je dospela na svoj naslov. Bole bi bil potemtakem orodje drugih atentatorjev. On taji vsako krivdo. Sodilo ga bo izjemno sodišče.

Iz Ravnice blizu Sv. Gore in tamošnje okolice so tudi pred meseci aretirali mnogo oseb zaradi najdbe nekega orožja ali kali.

Albanci iz Črne gore v Ljubljani

Ljubljana, 13. oktobra.

Že par dni hodijo po Ljubljani trije Črnogorci, oče, žena in hči, v spremstvu frančiškana, in prodajajo srečke v korist cerkve sv. Antona, ki je šele napol dozidana. S svojimi slikovitimi nošami vzbujajo veliko pozornost, zlasti je ženska

noša nadvse bogata in svojevrstna. Možakar, ki prodaja srečke, se na posel prav dobro razume in je kljub pomanjkanju denarja prodal že lepo število srečk. Da je še tako uspel, je krivo dejstvo, da so srečke poceni in da se vsak rad pogovori z možakom, ki je prišel iz tako daljnega juga prodajat srečke v tak namen. Upamo, da bo s finančnim uspehom, ki ga je imel v Ljubljani, povsem zadovoljen.

Dva drzna vloma v Litiji

Litija, 13. oktobra.

Davi se je kakor blisk razvedelo po Litiji, da je bilo v noči na torek vlomljeno v gostilniške prostore hotela »Chicago« in mesarja Jožeta Boriška. Ko so zjutraj dekle pri Boriškn, kakor običajno prve vstale in prišle skozi kuhinjska vrata v gostilno, so se prestrašile, ker je bilo v gostilniški sobi vse razmetano. V kredenci so bili predali odprti.

Natakarica Anica Zalaznik je takoj nato prišla doli in ugotovila, da so bila zadnja vrata odprta z vitrihom in da so vlomilci odnesli cigaret za približno 100 Din, v mesnici zraven pa so iz predala vzeli drobiž za približno 50 Din in nekaj salame. K sreči je natakarica vzela ta večer denar s seboj, tako da njenega denarja ni bilo nič v predalu. Slabše pa se je odrezala natakarica Neža Mravlje hotela »Chicago«, kateri so odnesli iz vlomljenega predala približno 200 Din, cigaret za okoli 120 Din, 2 litra finega vina in 1 steklenico žganja. Vlomilci so morali priti skozi vežna vrata, katera so očividno tudi z vitrihom odprli. V prostorih je bilo vse križem razmetano. Očividno je, da so vlomilci stikali za večjim plenom.

Orožniki so takoj stopili v akcijo ter so vlomilcem baje že na sledu. Želeti je le, da bi se orožnikom posrečilo prijeti to vlomilsko bando, ki že dalj časa vlamlja v Litiji. Naravno je, da morajo biti vlomilci domačini, ki se v lokalih tako dobro spoznajo.

Fotoamaterji!

Vse fotopotrebščine dobite v

Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani Zahtevajte cenik!

Smrtni padec kolesarja

Žiri, 13. oktobra.

Smrtno se je ponesrečil 25 letni čevljarski pomočnik Vinko Kavčič iz Žirov, stanujoč na Dobračevi. V nedeljo popoldne so se odpeljali trije fantje s kolesi proti Poljanski dolini. Med njimi je bil Vinko Kavčič. Zadržali so ga v Poljanah, kjer so bil tudi čez noč do ponedeljka zjutraj. V dopoldanskih urah so se odpeljali nazaj proti domu in privozili so že na Fužine, kjer je cesta speljana precej visoko. Da je pot tam precej nevarna, ve vsak, kdor je kdaj hodil nad žirovsko elektrarno .V bližini Fužin se je kolesarjem pridružil še četrti. Tako so vozili drug za drugim, in ko so dospeli do tako zvane Mokarjeve grape, je Vinko Kavčič ki je vozil prvi, po nesreči zavozil v nizko betonsko ograjo. Pri tem je zgubil ravnotežje in padel 6 metrov globoko pod cesto na robato skalo. Padec je bil tako nesrečen, da je udaril z glavo ob skalo in si prebil lobanjo.

Eden od tovarišev je takoj po nesreči odhitel v Gorenjo vas po zdravnika dr Gregorčiča, ki se je nemudoma pripeljal z avtomobilom k ponesrečencu. Zdravnik je takoj ugotovil, da za ponesresrečenca ni rešitve, vendar ga je naložil na avto in ga odpeljal na ponesrečenčev dom. Doma je živel še dve uri in pol ter nato izdihnil, ne da bi se zavedel.

Kresovi so goreli

Ruše, 12. okt.

Preteklo soboto zvečer smo zažgali na hribčku nad Rušami velik kres v spomin nesrečnega koroškega plebiscita. Pokazali smo s tem, da še nismo pozabili svojih bratov, ki so bili 10. okt. 1920 ločeni od nas. Ta spominski kres pa naj bo tudi zagotovilo bratom onkraj jugoslovan. mej, da se naša ljubezen do bratov ne bo nikdar ohladila.

Olgica pod peščeno trugo

Huda nesreča pri igri.

Novo mesto, 12 okt.

V nedeljo popoldne se je igralo več otrok na dvorišču Pintarjeve hiše v Novem mestu. Med drugimi je bila pri igri tudi 2-letna Olgica, hčerka Slavka Pintarja. Med igro otrok se je prevrnila na zid naslonjena peščena truga, ki je z robom padla na malo Olgico in jo močno ranila po glavi. Olgica je vsa v krvi obležala nezavestna. Prenesli so jo takoj v žensko javno bolnišnico, kjer so ji nudili takojšnjo pomoč, vendar pa je malo upanja, da bi okrevala.

Žalostna smrt rojaka v Ameriki

Murska Sobota, 12. oktobra.

Rojaka Rojko Antona je v Betlehemu zadela usoda, ki je pretresla tamošnje rojake pa tudi vse domače.

Rojko je bil prvi delavec v neki veliki tovarni. Zaradi marljivosti in lepega vedenja ga je vse ljubilo in spoštovalo. K nesreči pa je prišel v tovarno neki nov delovodja. Rojko je kmalu opazil, da ga ne gleda z dobrim očesom. Čutil je, da ga hoče izpodriniti in na njegovo mesto spraviti svojega znanca. To ga je bolelo, a rekel ni ničesar. Delovodja je postajal nasproti njemu od dne do dne hujši. Zadiral se je nad njim ter ga preganjal na vse mogoče načine. Rojko je molčal, le ženi je tožil, kako grdo z njim postopajo. Ona ga je tolažila. Zadnji čas je postalo stanje neznosno. Popolnoma ga je strlo. Postal je čisto zmeden in zmešan. Nekega večera se ni vrnil. Žena je povpraševala pri njegovih tovariših, kje je zaostal. Ko so ji sporočili, da ga ni bilo v tovarni, je prijavila zadevo policiji. Naslednjega dne so ga našli mrtvega.

Rojko se je rodil na Cankovi. Že v mladosti je šel iskat v Ameriko kruha. Bil je vesten delavec. Udeleževal se je slovenskega društvenega življenja. Zapustil je ženo in dva otroka, na Cankovi pa žalujejo za njim starši in sorodniki.

MALOKRVNIM

dajte

Energin

za jačanje krvi, živaca i apetita

U apotekama Energin boca pola litre Din 40·-

Misijonska razstava na Jesenicah

Jesenice 11. oktobra.

V mali dvorani Krekovega prosvetnega doma smo imeli tri dni misijonsko razstavo. Bilo je za njo zelo veliko zanimanja in obiskovalcev je bilo vedno dosti. V ponedeljek dopoldne pa so prišli na razstavo šolarji pod vodstvom g. kateheta. Otroci so z napeto pazljivostjo sledili razlagam, posebno kadar je bilo govora o poganških Indije in Kine.

V nedeljo popoldne se je v veliki dvorani vršilo nad dne uri trajajoče misijonsko predavanje gg. Peruška in dr. Ehrlicha. Dvorana je bila polno zasedena. Le otroci so bili to pot preveč nemirni, tako da ni bilo mogoče vsake besede prezanimive razlage ujeti. Zaradi tehnične ovire je moralo projeciranje skioptičnih slik odpasti.

Uspeh razstave je bil velik, upamo, da se tudi gospodične s prostovoljnimi prispevki dobro odrezale. Največ truda je imela neumorna gdčna Vidmarjeva s prodajo misijonskega čtiva.

Pobijanje draginje

Ukrepi okrajnega načelstva.

Ptuj, 12. okt.

Ptujsko okr. načelstvo razglaša:

Val draginje je zadel ne samo konsumente, ampak tudi producente, zlasti pa kmeta. Notranji vzrok krize tiči v tem, da je razlika med nabavno in prodajno ceno nesorazmerna, ter da se za razne industrijske, obrtne in druge dajatve in storitve zahtevajo še vedno višje cene iz prejšnjih časov, ki ne odgovarjajo kupni moči konsumentov.

Kakor so se širši sloji konsumentov in poljedelcev morali omejiti na najnujnejše, naj store tudi obrtniki in ostali pridobitni krogi. Časi so takšni, da se mora prav povsod vpoštevati načelo: Zadovolji se z manjšim dohodkom, delaj in štedi! Načelo velja na priporočilo in svarilo vsem obrtnikom brez izjeme, t. j. industrijcem, rokodelcem, trgovcem in gostilničarjem, zlasti pa mesarjem, pekom, brivcem, kovinarjem, krojačem, stavbenikom in izvoščkom. Gostilne in kavarne naj vsled padle cene vinu in poljedelskim pridelkom znižajo ceno posameznim obrokom, jedilom in dajatvam, ker povečanje porcij ne ustreza padli kupni moči konsumentov. Pri točenju vinskega in sadnega mošta je vpoštevati dejstvo, da je mošt skoraj prost vseh javnih dajatev.

Vsak slučaj neupoštevanja tega priporočila in svarila bo kaznovan odnosno ovaden pristojnemu sodišču. Javnost, ki večkrat pavšalno obsoja navijalce cen, naj vpošteva, da so tudi obrtniki in drugi pridobitni krogi konsumenti tujega blaga in tako v splošnem tudi njih tare gospodarska kriza. Splošne obdolžitve posameznega stanu kvarno vplivajo na nedolžne posameznike, jim jemljejo ugled in zaupanje ter ne pomagajo prav nikomur. Zato naj vsakdo svojo pritožbo zoper navijalce cen konkretizira ter jo poda na pristojnem mestu.

Načelo, da se mora vsakdo zadovoljiti z zmernim dobičkom, veljaj za priporočilo ne glede na obstoječe cenike in tarife tudi za vse ostale pridobitne kroge, kakor n. pr. za hišne posestnike, svobodne poklice, lekarne, denarne zavode in druge. Glede na to, da stanovanja in lokali v splošnem niso komfortni, naj se najemnine primerno znižajo. Znižanje najemnin je potrebno zlasti tam, kjer so za tuk. razmere absolutno previsoke, in tam, kjer jih narekuje pomanjkanje udobnosti, odnosno kjer jih ni moči opravičiti iz naslova investicij.

Čas zahteva tudi od poslov in tem sličnih delojemalcev, da z znižanjem svojih zahtevkov vpoštevajo padlo kupno moč svojim delodajalcev.

Izvajajoč dosledno načelo štedenja se priporoča vsem korporacijam, društvom in privatnikom, da ukinejo ali vsaj omejijo pobiranje raznih prostovoljnih prispevkov, sploh pa javnosti, da omeji število prireditev, plesnih šol in plesov.

V pijanosti ubil lastno mater

Prokletstvo alkohola

Sv. Rupert pri Slov. Goricah, 13. okt.

V Slovenskih goricah je ravnokar trgatev. Po gričih vlada praznično razpoloženje. Med pesmijo klopotcev zveni pesem beračev. Od gričev in goric odmeva vriskanje brentarjev, ki nosijo v težkih brentah sladko grozdje na prešo. Prebivalstvo Slovenskih goric kakor da pozablja na križe in težave, ki ga letos še prav posebno tlačijo, in kakor da pozablja, da bo mogoče sladko kapljico morda le težko spraviti v denar. Skalila ga je pa strašna vest, ki se je ko blisk raznesla od Sv. Ruperta po Slovenskih goricah. Zgodil se je namreč vnebovpijoči zločin, ki je pretresel vsakogar, ki je doznal za grozno vest, da je sin ubil lastno mater.

Dogodek se je odigral v Rogoznici v ruperški župniji. Tam živi 32 letni posestnik Franc Rojko, pri njem pa je bila na preužitku njegova mati. Te dni so tudi Rojkovi pričeli s trgatvijo. Pri tej priliki je prišlo med sinom in materjo do prepira, ki je ničil življenje materi, sinu pa nadel pečat morilca. Povod prepriru pa je bil alkohol. Sin je veliko pil, mati mu je branila. V sinu je zavrela kri, da ni spoznal nikogar več in tudi ne lastne matere. Zgrabil jo je ter treščil s takšno silo ob tla, da ji je takoj počila lobanja. Še nekaj ur je nesrečnica živela, potem pa je v težkih mukah izdihnila. Svojemu svaku, ki je hotel mater braniti, je zlomil roko ter mu prizadejal težke poškodbe.

Ko je videl svojo mater mrtvo, se je zavedel strašnega dejanja, skušal je zabrisati sled tako, da je dejal, da je mater zadela kap, svak pa da se je sam poškodoval. Za dejanje pa so izvedeli orožniki, pred katerimi se je Rojko skril. Toda našli so ga, ko so ga pa hoteli zgrabiti, se je z vso silo upiral, vendar so ga obvladali. Zvezanega so odpeljali v sodne zapore k Sv. Lenartu. Po vseh slovenjgoriških vinogradih je sedaj ta strašen zločin predmet splošnega ogorčenja.

Konec v pijanosti

Sv. Lenart pri Slov. goricah, 13. okt.

Žalostna je usoda ljudi, ki zapadejo v oblast alkohola. Dokaz je temu slučaj, ki se je pripetil v Lormanju. Posestnik Grabušnik je dober gospodar, ki je tudi svoje otroke pošteno vzgojil. Na stara leta pa je zapadel alkoholu ter postal nasilen, da ga domači nios mogli več prenašati. Pred par dnevi se je zopet napil ter grozil, da bo vse poklal. V strahu so se zaklenili v hišo ter ga niso pustili notri, boječ se, da bi svoje grožnje v resnici ne izvršil. Grabušnik je še nekaj časa razgrajal okoli hiše, potem pa je izginil ter ga 3 dni niso mogli najti. Po preteku te dobe so ga pa našli obešenega na skednju, kjer si je končal življenje v pijanosti in jezi.

Žrtev alkohola

Šoštanj, 12. oktobra.

V nedeljo zvečer se je gostila v Žmavčevi gostilni družba nekih moških, ki se je ob močnem vinu kmalu razvnela. Prišlo je do burnega prepira, nato do pretepa. Jožef je naenkrat planil v vežo in v divjem srdu udaril z roko po šipi kuhinjskih vrat. Pri tem si je prerezal žile na desni roki. Poklicani zdravnik dr. Medic, ki mu je mogel nuditi najnujnejšo pomoč, je odredil takojšen prevoz v bolnišnico. Jožefovo stanje je kritično.

Nov vodovod

Sladka gora, oktobra.

V tem tednu bo najkočljivejši del našega vodovoda dovršen. »Obnova«, stavbno društvo v Ljubljani, je prav spretno in solidno rešila svojo nalogo po svojem inženirju g. Dörr-u. Pri enem zajetju smo lajiki z glavo zmajevali, pa g. polir Masketi nas je po svoji dolgoletni skušnji naravnost presenetil. Vse funkcijonira izvrstno. Banska uprava, ki subvencijonira podjetje in nadzoruje delo po svojem skrbnem inženirju g. Fugini, si bo postavila s tem trajen spomin. Prvi začetki tega podjetja pa sežejo do bivše samouprave v Mariboru. Ta je započela to delo, ki ga bodo drugi izvršili.

Tudi higienski zavod v Ljubljani nam je poslal 40 m cevi in upamo še na nadaljnjo podporo, ker vodovod je potreben v zdravstvenem in gospodarskem oziru.

Nož je imel besedo

Novo mesto, 12. okt.

V kandijsko bolnišnico so v nedeljo popoldne pripeljali 20-letnega hlapca Mihelča Alojzija, uslužbenega pri pos. Hazelnu v Kronovem. V nedeljo, dne 11. t. m. je šel z drugimi fanti k maši v Kronovo. Po stari navadi so po maši zavili fantje v gostilno, kjer so nekaj časa pili. Ko so se že odpravljali domov, se je med njimi vnel prepir in končno tudi pretep, pri katerem se je seveda takoj zabliskal nož. Mihelič pravi, da je pomirjevalno vplival na razburjene fante in rekel svojemu prijatelju Antonu, ki je držal v roki odprt nož, naj da mir in naj gre z njim domov. Ta se ga je pa otresel, zamahnil z nožem, ga zadel in mu prerezal desno roko skoro od rame do komolca. — Žalostno je, da fantje niti v nedeljo ne morejo iti k maši brez nožev.

Če bi bil milijonar?

VI.

Odgovor na Vašo milijonarsko anketo:

Od pamtiveka se ponavlja, da imajo čutecа srca samo nepremožni in revni. Nevarnostim Mamona so se umaknili le malokateri, in to so bili svetniki.

Ali bi torej jaz, slabič, ušel prežeči nevarnosti, ki bi mi jo nastavil Mamon, pa naj bi si ga pridobil tudi s pošteno srečo? Danes, ko nimam nič in ko gledam bedno življenje tistih, ki imajo še manj ko nič, vse radi krivičnega gospodarskega sistema, ki vlada vsemu svetu, sem pa mnenja, da bi napravil tako-le:

Kapital, ki bi mi bil na razpolago, bi uporabil za ustanovitev velikega podjetja, v katerem bi zaposlil brezposelne delavce — družinske očete, ki bi postali solastniki podjetja. Donos, ki bi ga nosilo podjetje, bi bil za vse enak v razmerju z njihovim delom in delavnimi zmožnostmi; to bi veljalo tudi zame.

Zdi se mi, da bi tak poizkus dokazal, da je mogoča pravična in poštena razdelitev dobrin in rešitev zavoženega in v propast drvečega svetovnega gospodarstva, ki se mora prej ali slej zrušiti. Posrečena uporaba milijonov v ta namen bi bila najvzvišenejša, ker bi pokazala pot v srečnejše življenje vsemu človeštvu. — Suhi anketar.

Ljubljana

Upokojitev

Belgrad, 13. oktobra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja sta na predlog ministra za trgovino in industrijo v soglasju s predsednikom ministrskega sveta upokojena Tomo Smiljanič, profesor 4. skupine I. stopnje državne trgovske akademije v Skoplju in dr. Valentin Rožič, profesor 4. skupine II. stopnje državne srednje tehniške šole v Ljubljani.

Nove razmere v pekarnah

Poročali smo že o novih določbah banske uprave glede prodaje kruha v pekarnah. Zanimivi in za občinstvo važni so podrobni predpisi glede kvalitete kruha. Beli kruh mora biti pečen iz pšenične moke št. 0 in mora veljati kg 4.40 Din. Polbeli kruh mora biti pečen iz pšenične moke št. 4 s 30% primesjo pšenične moke št. 6 ali ržene moke. Veljati mora kg 3.80 Din. Črni kruh mora biti pečen iz pšenične moke št. 6 s 30% primesjo ržene moke. Veljati mora 3.10 Din.

Ta cenik mora biti nabit v vseh prostorih, kjer se kruh prodaja. Če pek meša posamezne vrste pšenične moke z drugo moko, kakor pa to določa ta uredba, mora biti cena kruhu tudi temu primerna. Tržno nadzorstvo bo točno kontroliralo prodajo kruha z ozirom na težo in na kvaliteto. Ker pa je prodaja kruha po takih cenah težavna, ker gre za decimalke dinarja, prodajajo sedaj peki na primer hlebe kruha po 4.50 Din, tehtati pa morajo 103 dkg. V enakem razmerju prodajajo peki tudi kruh slabše kvalitete, kar je vse na vidnem ceniku označeno. Ako je kdo v dvomu, da kupljeni kruh ne tehta toliko, kakor določa cenik, naj stehta takoj hleb ali štruco na tehtnici, ki mora biti občinstvu na razpolago v vsaki prodajalni.

Kaj bo danes

Drama: »Vest«. Premijera. Izven.
Opera: »Sneguročka«. Red E.
Jakopičev paviljon: Jakčeva razstava.
Nočno službo imajo lekarne: Mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Ustar, Sv. Petra cesta 78 in mr. Hočevar, Celovška cesta 34.

*

⊙ **Karmelska cerkev na Selu.** Jutri na praznik sv. Terezije bo v karmelski cerkvi na Selu ob pol 6 zjutraj slovesna sv. maša, potem več tihih sv. maš. Popoldne ob 4 bo pridiga in pete litanije. Vse častilce sv. Terezije vabimo, da se jutri udeleže njene proslave v prijazni karmelski cerkvi na Selu.

⊙ **Nedelja Kristusa Kralja**, t. j. 25 okt. se bo proslavila z versko prosvetno akademijo v unionski dvorani. Glavni govor bo veljal 700-letnici sv. Antona Padovanskega. Na to prireditev opozarjamo vse verske in prosvetne organizacije v Ljubljani.

⊙ **Obisk pri Poljakih je naslov II prosvetnemu večeru**, kateri se bo vršil radi koncerta godbe kraljeve garde, ki je napovedan v petek, že v četrtek, 15. oktobra. Letošnjo spomlad je naš odlični pisatelj Fr. S. Finžgar v spremstvu prijateljev Poljske Lige prepotoval glavne kraje poljske države. Obiskal je Krakov, Čenstohovo, Varšavo, Poznanj in Gdinijo ob Severnem morju. Brezdvoma bo predavatelj, ki je obenem izvrsten govornik, s svojo zvenečo besedo orisal zanimivosti poljske države. Predavanje bo spremljalo tudi lepo število skioptičnih slik. Predavanje se vrši torej v četrtek ob 8 zvečer v verandni dvorani hotela Union. Predprodaja vstopnic v Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta 5.

⊙ **Kongregacija za gospe pri sv. Jožefu** vabi svoje članice, da se polnoštevilno udeleže pogreba umrle sosestre, blage gospe Slavke Pogačnik, ki se vrši danes v sredo 14. t. m. ob 2 popoldne iz hiše žalosti Jegličeva ulica 9.

⊙ **Šentpetersko prosvetno društvo** se udeleži z zastavo pogreba umrle gospe Slavice Pogačnik danes ob 2 popoldne. Člani so vabljeni, da se ga udeleže. Sv. maša zadušnica po pokojni članici bo prihodnji teden in bo v cerkvi sv. Petra v nedeljo oznanjena.

⊙ **Osebje uredništva in uprave »Slovenca«** se udeleži sv. maše zadušnice za pokojnega g. Jos. Grošlja v petek 16. t. m. ob pol 7 v stolnici. Sveta maša se bo opravila pri glavnem oltarju.

⊙ **Sv. maša zadušnica** za pokojno gospo Marijo Pott bo v soboto 17. t. m. pri frančiškanih pri glavnem oltarju ob 8 zjutraj.

⊙ **Koncert kraljeve garde.** V petek 16. t. m. koncertira v Ljubljani orkester kraljeve garde iz Belgrada. Gardni orkester je sploh najštevilnejši orkester v naši državi, ki z veliko vnemo goji simfonično glasbo ter prireja predvsem v Belgradu stalne simfonične koncerte. Od časa do časa pa potuje po raznih večjih kulturnih centrih naše kraljevine in daje na koncertih izbran interesanten program. Na daljšo turnejo je šel gardni orkester tudi te dni in obišče celo vrsto mest v naši kraljevini, med njimi tudi Ljubljano, Celje in Maribor. Kakor že javljeno, bo ljubljanski koncert v petek 16. t. m., in ga bo vodil glavni dirigent in kapelnik kraljeve garde podpolkovnik Pokorny. Program vsebuje poleg ene velike uverture, dve simfoniji, dve krajši orkestralni skladbi in jugoslovanski kolo prirejen za simfonični orkester. V orkestru nastopi 80 godbenikov, ki so izvrstno uigrani in naštudirani. Koncert se vrši v Unionski dvorani, predprodaja pa v Matični knjigarni.

⊙ **Važno za avtobuse!** Uprava policije nas je prosila za objavo naslednjih informacij: Uprava policije se bavi z vprašanjem ureditve prometa s težkimi avtobusi, ki prihajajo iz raznih podeželskih krajev v Ljubljano, ker sedanji promet s težkimi avtobusi ne odgovarja sodobnim zahtevam. Nekatere ulice in trgi so prenatrpani (na pr. pred Figovcem stoji včasih kar po 20 težkih avtobusov). Zato je treba promet medkrajevnih avtobusov dirigirati tudi v druge, manj obljudene ulice. Uprava policije je naprosila kr. bansko upravo, da le ta po posebnih komisijah prouči to zadevo. Nikakor ne smejo težki avtobusi ovirati prometa po raznih ulicah, kjer ni za nje določeno postajališče. Take vrste promet bi se moral odstraniti iz mesta. Opaža se, da se razni medkrajevni avtobusi v zadnjem času bavijo s prevažanjem blaga, ki ga dostavljajo raznim tvrdkam in strankam po središču mesta, kar pa ne odgovarja njihovi obrti, ker imajo le koncesijo za prevažanje oseb, ne pa tudi blaga, kakor špediterji. Uprava bo seveda gledala na to, da bodo postajališča urejena in porazdeljena tako, da bodo osebe, ki izstopijo, imele zveze s tramvajem in avtobusi, ki vozijo po mestu.

⊙ **Zakaj tako, Dolenjci?** Pojav, ki si ga človek skoraj ne more razložiti na ljubljanskem trgu, je ta, da je tako malo ali skoraj nič dolenjskega sadja na prodaj. Še posebej ni nič dolenjskega grozdja. Belokranjci in Banačani so, ki zalagajo ljubljanski trg z grozdjem, Dolenjci se pa očitno ne morejo odreči veselju, da bi vse svoje grozdje predelali v mošt. Lepo je res, kadar mošt kipi v sodih, ampak potem je mnogo trša, spraviti vino v denar. Marsikak gospodar bi prišel do lepšega denarja, če bi del svojega grozdja prodal po primerni ceni, mesto, da bi ga dal pod stiskalnico. Za čuda je malo na trgu tudi dolenjskega sadja, kar ga pa je, je povečini gorenjsko, tudi štajersko in pa iz južnih pokrajin. Res škoda za dolenjskega kmeta, da ne zna ali ne more na ta način prodati del svojih pridelkov.

⊙ **Nove klopi na trgu.** Že ob navadnih dnevih, kaj šele ob večjih tržnih, zmanjkuje na trgu klopi za vse številne prodajalce, ki dovažajo svoja živila. Tržno nadzorstvo hoče temu odpomoči in je sedaj naročilo 100 novih klopi. Te klopi bodo prav trpežno izdelane in bodo zelo praktične za prodajalce. Stiski za klopi pa bo na trgu za nekaj časa ustreženo.

⊙ **Gostilna Turk** toči pristno portugalko, ter obenem nudi zimsko dobro zakurjeno kegljišče.

⊙ **V Gradišču je zdaj prav živahno gradbeno gibanje.** Pri novi Lukmannovi hiši so že zgradili prve temeljne zidove ob hiši Delavske zbornice, ob Gradišču samem pa jih še kopljejo. Delo je precej zamudno, ker ni prav za prav nobenega prostora za gibanje delavcev in strojev. Stroj za mešanje betona bo treba postaviti skoraj na hodnik, dočim morajo ves materijal dovažati sproti s samokolnico. Gore opeke, ki so nakopičene pred dramskim gledališčem, bodo zdaj seveda polagoma kopnele, hiša pa bo kmalu zrastla iz temeljnih zidov. — Na oglu Igriške in Gregorčičeve ulice zidajo palačo za uradnike banovinske hranilnice iz posebnega pokojninskega fonda. Stavbi so najprej pozidali temeljne zidove ob že stoječi palači, da je s tem odstranjena nevarnost razpok. Tudi ostali temelji so večinoma vsi že izkopani ter bodo prihodnji teden pričeli betonirati.

Maribor

Razvoj in napredek Maribora

v luči mestnega vodovoda

Na razstavi mesta Maribora so obelodanila mestna podjetja interesantno in mnogovrstno gradivo, ki nam prav nazorno kaže velik napredek našega mesta v zadnjih decenijih. Posebno je zanimivo gradivo mestnega vodovoda, ki spada med najstarejša mestna podjetja ter bo uprav letos praznovalo 30 letnico svojega obstoja. Iz podatkov, katere je razstavilo vodstvo vodovoda, razbiramo potankosti, ki nam na zanimiv način prikazujejo ves velik razvoj našega mesta v tem razdobju, tako v kulturno-sanitarnem, kot v gospodarskem oziru. Saj je znano, da se kaže ves napredek prebivalstva v vsakem oziru predvsem v uporabi vode na posameznika — to je merilo, ki nam prav jasno kaže stopnjo kulture in stopnjo gospodarskega razvitka.

Celokupno omrežje mestnega vodovoda meri danes 64.013 km. Od te dolžine so 4 km državna last ter oskrbujejo z vodo železniško delavnico in kolodvore. Omrežje se razteza tudi na okoliške občine ter prodira od leta do leta dalje. Letna uporaba vode znaša danes 1,367.518 litrov (leta 1930.), dočim je znašala leta 1902., torej prvo leto, ko je bil vodovod celoletno v obratu 603.430 litrov. Poznejša leta je celo nekoliko nazadovala ter je presegla prvoletni iznos šele leta 1909. Od tu je pač stalno naraščala ter dosegla leta 1916. že en milijon. V tej dobi je namreč pričela v Mariboru naraščati industrija, ki je danes ena največjih odjemalcev vodovoda. Na posameznika je leta 1902. prišlo dnevno 61.8 litrov vode, leta 1930. pa se je ta količina že podvojila ter znaša 117.9 litrov. Ta porastek je pripisovat predvsem naraščajočemu številu kopalnic, umivalnikov, splakovalnih stranišč itd., je torej v neposredni zvezi s sanitarnim napredkom mestnega prebivalstva. Število kopalnic, modernih stranišč in umivalnikov narašča naglo šele zadnja leta, ko je z živahno gradbeno delavnostjo narastlo tudi število bolj higijensko in komfortno opremljenih stanovanj. V starih, pred vojno grajenih hišah imamo namreč le malo stanovanj, ki bi bila opremljena s kopalnico. V letu 1902. je bilo v Mariboru med vodnimi instalacijami 2377 iztokov, 255 kopalnic, 496 stranišč, 113 umivalnikov, leta 1930. pa 7685 iztokov, 962 kopalnic, 2657 klosetov, 881 umivalnikov, 385 vrtnih pip, 17 vodometov in 70 prh. Velikega pomena je bila uvedba vodovoda za gasilsko službo, katere si danes brez hidrantov niti predstavljati ne moremo. Leta 1902. smo imeli v Mariboru le 10 hidrantov, 1930 pa že 177. Iz podatkov je nadalje razvidno, kako skeptično so odkraja mariborski meščani zrli na novo, po mnenju mnogih docela nepotrebno institucijo. Krčevito so se še dolga leta po otvoritvi vodovoda držali svojih vodnjakov ter niso prav zaupali vodi, ki sama po ceveh priteče. Ni še dolgo od te dobe, pa si danes življenja brez tekoče vode niti predstavljati ne moremo več. Do leta 1910. je število priključkov le polagoma naraščalo; od te dobe se šele pokaže živahnejše zanimanje za vodovod, napeljave se izvrše v skoraj vse hiše v centrumu, pa tudi že na periferiji. Ko pa pridejo leta vojne, pa zopet vsa tozadevna delavnost zamre. Po vojni prva leta gredo številke tudi še polagoma navzgor, pač pa prično rapidno naraščati, ko je prevzela mestno gospodarstvo v svoje roke uprava, ki ga še sedaj vodi. Takrat je občina prva pričela z velikopoteznim gradbenim programom, sledila ji je nato privatna gradbena podjetnost, nastajali so novi mestni deli in posledice so se čutile takoj pri vodovodu. Pričela se je naseljevati industrija, predvsem tekstilna, ki uporablja toliko vode, da so si nekatera večja podjetja v svrho racionalizacije obrata zgradila lastne črpalne naprave ob Dravi, ki jim seveda dovajajo vodo ceneje, nego je to v stanju mestni vodovod. Naraščajoča uporaba vode je zahtevala tudi modernizacijo obrata ter razširjenje vodovodnih in črpalnih naprav. Z naraščajočo stavbeno delavnostjo pa tudi sedanje naprave ne bodo več dolgo zadostovale ter je zaradi tega vodstvo vodovoda že podvzelo potrebne mere, da se obrat primerno poveča in razširi. Ker tvori vodovod za mestno občino zelo rentabilno podjetje kljub nizki ceni vode, se bo s povečanjem dvignila tudi rentabilnost tega podjetja.

*

☐ **Čas trgatve je tu in gorice po Pekrah, Kamnici, Št. Petru so oživele. Mariborski meščani** se selijo z družinami vred v svoje vinograde, kjer prežive trgatev ter vabijo znance in prijatelje k temu veselemu opravilu. Saj je letos vreme tako krasno, kot malo katero leto za časa trgatve ter se je baš temu dejstvu zahvaliti, da bodemo imeli izvrstno kapljico, ki prav nič ne bode zaostajala za lansko. Kar sta pokvarila deževni avgust in mrzli september, to je popravil sedaj oktober in grozdje izkazuje izredno stopnjo sladkorja. Po nekod so morali sicer podbirati, ker je grozdje gnilo, po večini je pa gniloba kmalu ponehala, dasi je že opasno napadala, tako, da je sedaj grozdje lepo in zdravo, kar bode znatno vplivalo na kakovost mošta. Kdor nima prijatelja, ki bi ga povabil v vinograd, si lahko privošči po mili volji sladkega mošta v mestu, kjer ga prodajajo gostilne najboljšega po 6 Din in še ceneje. Mnogo meščanov se je pa letos poslužilo izredne ugodnosti, da so po ceni nakupili grozdja ter si napravili vino doma. Vse bi bilo dobro in veselo, le o ceni novega vina se še nič ne govori. Včasih so se v tem času že trgali za mošt ter ga kupovali kar od preše, letos pa se nihče ne zmeni, če ga pride ponujat na dom. In govore, da ga bodo plačevali po 10 par po stopinji...

☐ **Mrtvaški zvon...** V splošni bolnišnici je podlegel po daljšem bolehanju v starosti 65 let sodar Franc Kocbek. Pogreb se vrši danes iz mrtvašnice na mestno pokopališče. — Na Teznu je preminula v visoki starosti 84 let gospa Elizabeta Kogler, stanujoča na Teznu, Ptujska cesta 23. Pogreb pokojnice se vrši jutri ob 3 iz mrtvašnice na magdalensko pokopališče.

☐ **Mohorkova zadnja pot** je bila včeraj popoldne tiha in mirna. V preprosti nepobarvani krsti je ležalo truplo tega roparja in samomorilca v mrtvašnici na Pobrežju, kjer so ga pred pokopom obducirali ter mu odvzeli glavo, ker se zanimajo psihiatri za to abnormalno zločinsko posebnost. Pokopali so ga na frančiškanskem pokopališču na prostoru za samomorilce.

☐ Zahvala. Cenjenim rodbinam, gospodom in gospem, ki so se spomnili mene in moje soproge in nama prijazno častitali, se iskreno zahvaljujem. — Fistravec Josip, prof. v pok. v Mariboru.

Nevarnosti influence

in nalezljivih bolezni vratu obvarujejo

Dobivajo se v vseh lekarnah. Cena malega zavitka Din 8·—, velikega zavitka Din 15·—.

Še vedno atentat pri Biatorbagyu

Policija ima v rokah atentatorja - ali norca?

Budimpešta, 13. okt. ž. Policija na Dunaju, v Budimpešti in Berlinu je iskala 25 dni atentatorje na viadukt pri Biatorbagyju. Izgleda, da so bili ponoči aretirani vsi atentatorji. Kakor znano, je bil pred par dnevi kot prvi aretiran Silvester Matuška, ki je snoči priznal, da je delal z atentatorji, katerim je služil zgolj kot orožje v njihovih rokah. Kot glavnega krivca obtožuje nekega misterioznega človeka, za katerega niti ne ve, kako se piše, niti kje stanuje, niti kakšne narodnosti je. Ob priliki atentata pri Jüterborgu se je Matuška nahajal v Berlinu, ko pa je bil izvršen atentat v Biatorbagyju, se je mudil v Budimpešti. Trdi, da je potoval z vlakom smrti in bil v zadnjem vagonu, ki ni padel v prepad, ter priznava, da ni bil ranjen, temveč da si je sam napravil rane na obrazu. Priznal je, da je imel še tri tovariše, da pa je samo eden izvršil atentat, in sicer misteriozni človek, za katerega ne ve, kdo je. On je imel edino nalogo, da nakupi ekrazit in druge stvari, ki so potrebne za peklenske stroje. Matuška je priznal, da je on napisal pismo, ki je bilo najdeno v Bitorbagyju na mestu atentata. Da je v resnici pisal to pismo, so ugotovili sedaj že tudi dunajski grafologi. »Pesti Hirlap« poroča, da je dunajska policija ob 2 ponoči aretirala še ostale tri soudeležence pri atentatu, med katerimi je tudi misteriozni človek, ki je po izpovedi Matuške izvršil atentat na viadukt. Današnji popoldanski listi pa poročajo, da dunajska policija ne sme pripisovati Matuškovim fantastičnim izpovedbam popolne verodostojnosti, temveč se mora preje prepričati o resničnosti njegovih navedb. Res je, da je Matuška eksaltiran in zelo nervozen človek, vendar pa ne toliko, da ne bi vedel, kaj dela.

Miha Maleš:

Pismo iz Nürnberga

Nürnberg, septembra.

Krajina, ki beži pred oknom brzovlaka je od Leipziga proti Nürnbergu vedno lepša. Tiste dolgočasne ravnine, ki je le tu pa tam posejana s kakim malim grmovjem tu ni več — se že razprostirajo lepi in zagonetni ali smrekovi ali borovi gozdi po več ali manj velikih hribčkih. Na travnikih se pase črno belo pisano govedo in bele gosi, na vso čredo pa pazi ljubka kmečka pastarica. Vrstijo se prijazni kmečki domovi, drug za drugim sto, jijo, kakor domine s svojimi visokimi in stisnjenimi strehami, tako, da je cela hišica podobna črki A. Ceste so lepe in skoro povsod s kvadri tlakovane (na deželi), tu pa tam zdrči kak avto po njej, sicer je pa mir, tisti mir, ki je na deželi tako lep. Sadna drevesa že oznanjajo prelepo jesen, prav tako kot pri nas — listje rdeči in pada... vlak pa hiti. —

Ko človek takole sanjari ob oknu vagona in občuduje to nebeško naravo — pa pride strogi revizorjev obraz in ugotovi, da moraš še toliko in toliko doplačati itd., da, to že mora biti ali slučaj te potisne v tako strogo realnost, da je joj.

Raztrgani, sicer pa zelo črni oblaki so se zbirali in le tu pa tam je padel kak beli žarek solnca na ozke in visoke strehe — Nürnberga — in še trenotek, že sem se vrtil v avli kolodvora. Prijazni policaj z ogromno špichelmo na glavi mi je pokazal smer proti centrumu, ker kam bi tujec drugam kot v centrum!

Nürnberg je lepo mesto, da tako lepo in zanimivo, da je malo takih ali nič na svetu. Mislim tisto staro mesto, ki ima še popolnoma zgodovinski, srednjeveški izraz s svojim neokrnjenim obrambnim obzidjem in stolpi.

To rojstno mesto A. Dürerja — in če bi ta veliki umetnik danes vstal od mrtvih, bi šel še po istih ulicah, mimo istih hiš, mimo svoje rojstne v svojo hišo, svoj atelje, kuhinjo, jedilnico, predsobo, svoje vse, ker je še vse ohranjeno prav tako, kakor je pustil. Nič ni spremenjeno, mogoče tu pa tam kak prah, pa velik red in kakšna mala pomota, ki je nastala v pol tisočletju... Mogoče bi tudi malo bolj pogledal po potomcih, njih nošah, vrvenje ulic, tramvaj, avto, aeroplan, radio... sicer bi pa čisto nemoteno zavil v svoj atelje, v tisti atelje, ki je visoko pod streho s tako majhnimi okni in tako malo svetlobe v njem, v katerem je ustvarjal z neverjetno energijo in voljo toliko nesmrtnih del: lesorezov, bakrorezov, risb, slik, ki so sedaj raztresene po vsem svetu, v muzejih, galerijah in v reprodukcijah v milijonih.

Skušal sem se vsaj malo zamisliti v njegovo delo, ko sem stal v njegovem ateljeju poleg tiste mize, tistega stola, pod tistim stropom ko je nesmrtnik delal toliko dnevov in noči — in živo mi je stopila pred oči njegova risba slovanske — Windische Bauerin, ki se sedaj v britskem muzeju v Londonu. Ko je Dürer potoval v Italijo je baje moral par dni radi bolezni ostati v Kamniku in tu, da je dobil model za to robustno in mesnato žensko? Res je, da v vseh njegovih obrazih, kljub njegovi ženijalnosti in veličini ni tiste miline, tistega izraza lepote, ko je pri drugih velikih umetnikih (Tizian, Van Oelit, Murillo, Botticelli i. dr.) — iz vseh njegovih obrazov sili neka popačenost, strah in pečat muk iz inkvizicijske dobe, seveda je vse to umetnik ustvaril intuitivno — podzavestno. Ta izraz se še danes, vsaj deloma vidi na Nürnberških meščanih in meščankah — nisem še srečal tu dekleta s vsaj primerno lepim obrazom. —

Celo staro mesto obdaja obrambni zid in celo mesto je en sam velik muzej. Vsaka hiša, vsak detail ima svojo umetniško in zgodovinsko vrednost. Tudi cela arhitektonska razporedba mesta samega. Muzej za sebe je tudi vsaka cerkev, da ta še posebno dragocen!

Ko stoji človek v takem gotskem svetišču, ga obide čudno, nerazumljivo čuvstvo, nekak strah in posebno spoštovanje pred temi alejami sklepnikov in stebrov, ki se vzpenjajo in rastejo v višino, tja nekam v neskončnost — k Bogu samemu... S kakšno pobožnostjo in strahom božjim je delano vse to. Vsa ta slikana okna, te sohe ali iz lesa ali kamna, te slike in freske, te rozete in konzole, ti mozaiki in rezbarija — vse to je prepojeno z molitvijo, prošnjo in hrepenejem po Bogu, nebesih. —

Germanski muzej je ogromen in natrpan pa zelo zanimiv. Od rimskih grobov pa preko vseh stoletij so zbrane zanimivosti in umetnine. Preko dvoran sulic, šlemov, oklepov in kanonov sem kar bežal. Bolj je zanimiv etnografski, umetnoobrtni zlasti pa umetno zgodovinski muzej. Predno preidem naprej naj še omenim oddelek groze, je to inkvizicijski oddelek. Polno mečev s katerimi so nürnberški in drugi krvniki sekali obsojencem glave. vseh mogočih orodij in naravnost ženijelno izmišljenih za mučenje. Za priboljšek je tu par posušenih rok, odsekanih v zapestju, več prstov in še drugih delov telesa, ki so jih ali porezali ali sekali, ali poščipali krvniki obsojencem. Pregled teh stvari je grozen! Potem je krasna zbirka kovinastih izdelkov, porcelana, keramiške, cerkvene posode in plašči iz gotične dobe itd. itd. Ogromna je zbirka gotskega rezbarstva in kiparstva (znana Nürnberška Madona, Krucifix iz l. 1200 iz Uracha) potem rezbarije ženijalnega Tilmana Reimanschneiderja in njegove šole.

Čudoviti so nürnberški iz l. 1450 tako zvani Wirktepihi, z legendami iz Marijinega življenja in sv. Katarine.

V galeriji slik pred vsem Dürer, Holbein, Cranach in mnogo, mnogo drugih. Tudi krasni prvi autoportret iz mladostne dobe Rembrandta je tu, potret, ki je delan z izredno sigurnostjo in obdan z čudovito milino.

Novejšega dela mesta si nisem dosti ogledal, ker me tudi dosti ne zanima. Nürnberg ima čez 400.000 prebivalcev — izgleda, da so precej solidni. Ko pride tujec v količkaj starejšo gostilno mu gospodar takoj pokaže ali stol ali mizo za katero je vedno sedel Dürer, ali Hans Sachs, ali Peter Vischer, ali Adam Kraft in drugi velikani iz minule dobe. Seveda, če ste že delj tam vam pokaže mogoče še pokal, krožnik iz katerega je — da, da, tudi to je »zanimivo« in zanimivo.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20.

Sreda, 14. oktobra: VEST. Premijera. Izven.
Četrtek, 15. oktobra: DOGODEK V MESTU GOGI. Red B.
Petek, 16. oktobra: Zaprto.

OPERA

Začetek ob 20.

Sreda, 14. oktobra: SNEGUROČKA. Red E.
Četrtek, 15. oktobra: DAMSKI LOVEC - CAR SE FOTOGRAFIRA. Premijeri. Red C.
Petek, 16. oktobra: Zaprto.

Iz društvenega življenja

Žiri. Katol. prosvetno društvo na Dobračevi bo uprizorilo v nedeljo 18. oktobra točno ob 8 zvečer gledališko igro »Župan«. Pred igro bo tudi petje cerkvenega zbora pod vodstvom g. Jobsta. Za zimsko sezono imamo več novih iger, ki jih bomo predstavljali na naših odrih, zato že spočetka vabimo k obilni udeležbi.

Združenje ljublj. konservatoristov priredi v četrtek dne 15. t. m. ob 20.30 v dvorani Glasbene Matice predavanje o ameriški narodni glasbi. Gramof. plošče in film da na razpolago naš slikar Jakac. On sam tudi predava.

Turistovski klub »Skala« v Ljubljani obvešča svoje člane, da se je preselil z Gosposvetske ceste v nove lokale v palači »Grafike« na oglu Miklošičeve in Masarykove ceste (nasproti glav. kolodvora), II. nadstr., levo. Tam je članom na razpolago tudi klubska knjižnica. — Odbor.

Zagrebška občina ne bo več pobirala državnih davkov

Zagreb, 13. oktobra. ž. Na snočni seji mestnega odbora je bilo sklenjeno, da mestni odbor ne pobira več državnih davkov in sicer iz razloga, ker je imel mestni odbor pri pobiranju državnih davkov velike izdatke, ki niso bili kompenzirani, iz druge strani pa je bilo mesto odgovorno za pobiranje davkov. V Sloveniji zadržijo občine 5 odstotkov ob pobranega davka, medtem, ko v Zagrebu ni bil to slučaj. Vsled česar je v smislu okrožnice velikega župana o varčevanju občin bilo mesto prisiljeno ustaviti pobiranje davkov na svoje stroške.

Dnevna kronika

Kako je cigan pripravljal krst in botrinjo

Ruše, 12. okt.

Kakor blisk se je raznesla v soboto po Rušah vest, da bo v nedeljo slovesen krst ciganskega novorojenčka. Na potu iz Maribora proti Rušam je bila baje štorklja tako mila, da je srečnemu ciganskemu parčku podarila prvorojenca. Kar tri botre si je naprosil srečni oče in vsaki je obljubil 500 Din nagrade ter še bakren kotel povrhu, ker je po poklicu kotlar ter ima te robe v izobilju. In zaprosil je tudi č. g. župnika za krst in za drobiž, da bi novorojenčku kupil vse, kar ob taki priliki potrebuje. Vse bo pošteno vrnil v nedeljo pri krstu, ker bo do takrat zmenjal 1000 dinarski bankovec in tudi za cerkev bo dal 500 Din. Iz previdnosti mu g. župnik ni zaupal več ko 10 Din.

Medtem pa je cigan vneto prodajal nove bakrene kotle od 300—500 Din. Prigodilo se je celo, da je stranki uničil še dober kotel samo, da bi svojega prodal. Tako je pri neki družini, kjer je tudi zaprosil kar dve botri, potipal še cel kotel, a ko je prste odmaknil, je kotel imel že dve luknji. In na sličen način je sleparil in prodajal svoje bakrene kotle povsod, kamor je prišel.

Ko pa je napočila nedelja ter smo bili vsi v radovednem pričakovanju ciganskega krsta, ni bilo o ciganih ne duha ne sluha. Mahnili so jo proti Fali, Puščavi, Sv. Lovrencu na Pohorju itd. Izkazalo se je celo, da tudi kotli, ki so jih cigani prodajali za bakrene, niso bili taki, ampak vse kaj drugega. — Naknadno pa smo izvedeli, da so isti cigani po Mariboru slepomišili s cigansko poroko, ki naj bi bila pri frančiškanih. Zato pozor pred sleparskimi cigani! Sicer pa se varnostni organi že zanimajo za nje.

Za kruhom...

Šoštanj, 12. oktobra.

V ponedeljek dne 12. oktobra se je odpeljalo okrog 60 delavcev, ki so bili pri zadnjih redukcijah odpuščeni pri velenjskem rudniku, v slavonske rudnike za delom. Nič veselega petja, nič vriska, sama resnost in skrb za kruh se je odražala z obrazov, ko so odhajali.

Nesreča na železniški progi

Ljubljana, 13. oktobra.

Danes popoldne je bil v bolnico prepeljan 70-letni posestnik Martin Kastelic iz Kleč 18 v občini Dol pri Ljubljani. Ta je peljal z vozom danes opoldne voz sena v Vevče. Ko je peljal čez žel. progo, se je voz nagnil in Kastelic je padel z visoko naloženega voza. Pri padcu se je resno poškodoval na glavi.

Razen Kastelica je bolnišnica sprejela še tri druge ponesrečence. Pol leta stara Jožica Tome iz Tovarniške ulice 3 v Mostah si je danes pri jedi prevrnila lonček vroče jedi po sebi. Opekla se je hudo po rokah, nogah in po telesu.

Snoči se je v Zaklancu pri Horjulu ponesrečil 8 letni učenček Marjan Zdešar. Na cesti ga je povozil neki avtotaksi in je deček dobil nevarne notranje poškodbe.

V neki trnovski gostilni so se snoči stepli delavci. V pretepu so poškodovali 28 letnega delavca Franca Tivadarja po glavi.

Vsi ponesrečenci se zdrave v bolnišnici.

Požar

Ptuj, 13. oktobra.

Gostilničarju Čelanu v Slovenji vasi je ogenj uničil vse gostilniško poslopje. Vsi gospodarski objekti so zgoreli. Živino in nekaj pohištva so rešili. Zgorela je debela svinja. Goreti je začelo zvečer ob tričetrt na 9. Škoda je ogromna, nad 120.000 Din, a je še bolj obsežna, ker so bili že vsi poljski pridelki doma.

Na pomoč je takoj prihitela ptujska požarna bramba, kateri se moramo zahvaliti, da ni ogenj zajel tudi sosedne hiše, zlasti, ker so s slamo krite. Kako je požar nastal, še ni znano.

Danes je sadno razstavo obiskalo mnogo šol. Res zanimivo je videti to krasno opremljeno dvorano.

Koledar

Sreda, 14. oktobra: Kalist, papež; Just, škof.

Osebne vesti

= **Diplomiral je na filozofski fakulteti Aleksandrove univerze iz zoologije g. Stane Logar. Čestitamo.**

= **Notarska vest.** Minister pravde je imenoval notarja Kogeja Jakoba v Šmarju pri Jelšah za notarja v Mariboru, in notarja Ževnika Antona v Višnji gori za notarja v Kamniku.

Novi grobovi

† **V Ljubljani sta umrla:** ga. Pavlina pl. Gariboldi, roj. Schaffer. Pogreb bo v četrtek ob pol 11 dopoldne iz Dalmatinove ulice 2. N. p. v m.! Preostalim naše sožalje! — V Leonišču je umrl g. France Ogrin, meh. mojster in družabnik tvrdke Gorec. Pogreb bo v četrtek ob pol 5 pop. N. p. v m.! Žalujoči vdovi in sinku naše sožalje!

Ostale vesti

— **Falzifikati bankovcev po 1000 dinarjev.** V dobro uspelem in nevarnem falzifikatu bankovca po 1000 Din stalne izdaje, ki je pri nas registriran pod številko 14, je zavod za izdelavo novčanic Narodne banke v Belgradu izdal popis tega falzifikata, čigar glavni znaki so naslednji: V prvi vrsti je karakteristika falzifikatov na licu bankovca v rdeči barvi, ki je izdelana v bledejšem tonu, zlasti v emblemu grba in v kroni nad orlom. Ta rdeča barva se večinoma ne krije z risbo v rjavi barvi. Opazi se tudi, da so pičice v črni barvi bolj močne kakor pri pravem bankovcu. Zato izgleda glava zmaja bolj črna, nasprotno pa je rumena barva nekoliko močnejša, zaradi česar dobiva novčanica bolj zelenkasti ton. Tudi na drugi strani se barve ne krijejo povsem. Tudi tu so črne točke, ki se na originalu komaj vidijo, močnejše. To se opaža tudi na sliki Ljubljane na levi strani. Slika vodotiska je izdelana mehaničnim potom in ne v samem papirju; to se opaža zlasti na licu bankovca, če se lice postavi vodoravno in se poševno gleda proti svetlobi. Tisk je namreč izdelan s pritiskom na lice bankovca. Papir, iz katerega je bankovec izdelan, pa je malo bolj poln in žilav.

— **Zahvala.** Ob svoji 25 letnici umetniškega delovanja sem prejel od vseh strani toliko daril in čestitk, da mi je popolnoma nemogoče se vsakemu posebej zahvaliti. Zato se vsem, ki so se me spomnili, tem potom najiskrenejše zahvaljujem. One prijatelje in znance, ki potnoloma, zaradi preobilne zaposlenosti niso dobili vabila, prosim, da mi oprostijo. Hvala vam! — **Edo Grom.**

— **Duhovne vaje za dekleta v Mali Loki pri Ihanu** se bodo začele 24. oktobra. Ker niso še vsa mesta zasedena, se lahko še priglasite. Pišite na naslov: Usmiljene sestre Sv. Križa, Mala Loka pri Ihanu, p. Domžale. Sporočamo vam tudi že danes, da se bodo prihodnji mesec vršile duhovne vaje za žene. Vodil jih bo g. univ. prof. Josip Ujčič. Pričetek duhovnih vaj bo v sredo po Vseh svetih, t. j. 4. novembra zvečer.

— **Javnosti.** Minilo je že leto dni, kar smo se obrnili na našo zavedno javnost s prošnjo, da nas podpre pri našem delu v korist in podporo revnih akademikov s tem, da se v vsakem slučaju, ko rabi kakega instruktorja, prevajalca, prepisovalca, risarja i dr. obrne na Akademski urad dela na univerzi v Ljubljani. Javnost se je tudi v precejšnjem številu odzvalo in s tem pokazala, da je pripravljena družno z nami delati na tem, da se omogoči študij tudi najrevnejšim izmed akademikov. Zato ji naša najtoplejša zahvala v imenu vseh akademikov. Obenem se ponovno obračamo na vse brez izjeme, da nas tudi v bodoče podpro pri našem delu. Zato se vedno, ko rabite koga, ki naj bi pomagal Vaši deci pri študiju, obrnite pravočasno na naš urad, ki vam bo popolnoma zanesljivo preskrbel akademika-specijalista v stroki, za katero ga potrebujete. Ravnotako se obrnite na nas v vseh drugih slučajih, ko rabite kako delavno moč. Zavedajte se, da nam boste na ta način pomagali vršiti veliko človekoljubno nalogo in vsi oni, katerim boste tako pomagali, Vam bodo hvaležni. — Akademski urad dela.

— **Ponarejeni bankovci.** Iz Ruš: Tudi pri nas so začeli krožiti 100 dinarski ponarejeni bankovci. Po vsej priliki so jih raztrosili sleparski cigani. Saj je prišel te dni cigan v več trgovin, kupil kako malenkost za 2 Din, a plačal z novim 100-dinarskim bankovcem.

— **V Službenem listu** kr. banske uprave št. 62 od 13. oktobra t. l. je objavljen »Zakon o izpremembi § 250. zakona o javnih beležnikih (notarjih)«, dalje »Zakon o začasni trgovinski pogodbi med kraljevino Jugoslavijo in republiko Avstrijo«, »Tolmačenje po zakonu o volitvah narodnih poslancev« in »Popravek v zakonu o volitvah narodnih poslancev«.

— **Nova šolska knjiga: Obča zgodovina** za peti razred srednjih šol je izšla. Po novem učnem načrtu za srednje šole priredil profesor Josip Bučar. (Min. prosv. odobrilo z odlokom S. N. broj 29530 z dne 12. sept. 1931.) Cena vezani knjigi je Din 54. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Prehlade in kronične katarje, kakor nahod, bronhitis in prehlad grla, ki so neizogibno posledica hladnega in spremenljivega vremena, **naj'ažje ozdravite,** ako grgrate in v požirkih pijete **segreto Radensko mineralno vodo.** Ta voda vsebuje izredno veliko količino takih mineralnih sestavin, ki čudovito pospešujejo čiščenje obolelih sluznic.

— **P. Hugolin Sattner: Mladinske pesmi** za deški zbor s klavirjem. Posebna izdaja »Zborov« v proslavo skladateljeve 80 letnice. Naprodaj v knjigarnah in pri založniku pevskem društvu »Ljubljanski Zvon«.

— **Ze stari Rimljani** so poznali veliko važnost redne nege telesa, dandanes je pa to nekaj vsakdanjega in samo ob sebi umljivega. V ta namen se ljudje poslužujejo najmodernejših kosmetiških sredstev. Le nega nog dela še izjemo. Mnogi porabljajo v to svrho še vedno sredstva, kakršna so rabili pradedje pred sto leti. Poskusite pa kopelj z Burgitom, preskusite Burgit-obliž za kurja očesa. Presenetil vas bo prijeten, absolutno gotov učinek.

— **Važna novost.** Kakor je znano, preti vsakemu človeku nevarnost, da se mu začno zobje majati in da sčasoma izpadejo. Vzrok temu zelo razširjenemu pojavu je treba skoro brez izjeme iskati v zobnem kamnu. Navadno se odstranjuje zobni kamen na mehanični način, vendar se s tem ne more preprečiti tvoritev novih plasti. — Po dolgoletnih znanstvenih raziskavah in poizkusih se je dr. Bräunlichu posrečilo, v sulforicinoleatu najti uspešno sredstvo proti tvoritvi zobnega kamna. To res edinstveno sredstvo vsebuje sedaj davno preizkušeni in priljubljeni Sargov Kalodont. Z njegovo pomočjo se zobni kamen polagoma odstrani in prepreči nova tvoritev na povsem neškodljiv način. Tako izpolnjuje Sargov Kalodont sedaj tudi zadnjo zahtevo modernega negovanja zob: odstranjuje škodljivi zobni kamen.

— **Tovarna Josip Reich** sprejema mehko in škrobljeno perilo v najlepšo izdelavo.

— **Telefon 2708,** se priporoča za prevoz blaga z avtomobilom in konji. Cene konkurenčne. Rudolf Velepič, trgovina z kurivom, Ljubljana VII., Sv. Jerneja cesta 25.

— **Pri boleznih na ledvicah, v mehurju in debelem črevesu** polajšuje »**Franz-Josef**« grenčica v najkrajšem času tudi večje težkoče pri odvajanju. Spričevala bolnišnic potrjujejo, da je »**Franz-Josef**« voda radi svojega olajšujočega učinkovanja brez bolečin prav posebno primerna za neprestano porabo pri mladih in starih. »**Franz-Josef**« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Jesenice

V nedeljo zvečer se je na odru KPD v tretjič pela melodiozna Kalmanova operета »Čardaška kneginja«. Dvorana je bila skoraj polno zasedena. Operета se prihodnjo nedeljo **zadnjikrat** ponovi. Pričetek ob 3 popoldne, na kar posebno okoličane opozarjamo.

Vandalizem. Pretekli četrtek zvečer je imela godba KPD v svoji dvorani običajno vajo. Naenkrat je od strani priletel v okno kamen ter seveda razbil dve veliki šipi. Kdo je tisti, ki tako mrzi godbo, da je ne mara poslušati, se sicer še ne ve, a upati je, da bo tudi to prišlo na dan.

Ako se

majajo

večkrat vzrok je zobni kamen, prepreči to in vzemi

Sargov Kalodont je edina zobna krema, katera vsebuje učinkoviti dodatek proti zobnemu kamnu (Sulforicinoleat po Dr. Bräunlichu).

SARGOV

KALODONT

Proti zobnemu kamnu

Celje

☞ **Družabni klub.** Prvi sestanek članov družabnega kluba je nocoj ob 8. uri v veliki dvorani Ljudskega doma. Družabni klub vabi v svojo sredino vse prijatelje poštenega razvedrila.

☞ **Gledališka družina KPO.** Nocoj se vrši redni sestanek v garderobi in odslej vsako sredo. Opozarjamo, da odslej sestankov ne bomo več objavljali v časopisju.

☞ **V ponedeljek 12. t. m. se je začel prosvetni teden,** ki ga priredi KPD v mali dvorani Ljudskega doma, z zelo zanimivim predavanjem g. Tratnika »O državni sodni oblasti«. G. predavatelj je temo obdelal v nad enournem predavanju vsestransko, predvsem zgodovinsko in na vse zadnje še z ozirom na našo pozitivno zakonodajo. V začetku je govoril o pravosodstvu Slovencev v najstarejših časih, ko je imelo sodno oblast ljudstvo samo v rokah, ki je sodilo na svojih zborih pod lipo. Potem je prešel na srednji vek, kjer je izvrševal sodstvo župan z 12 svetovalci, višjo oblast pa je izvrševala gosposka in sicer v veliki meri grajščak, kasneje pa deželni glavar ali deželni knez. Najznačilnejši znak te dobe je bil pač ta, da je bilo sodstvo in uprava združeno v eni roki. Raztolmačil je potem upravno razdelitev in sodno organizacijo v ilirski dobi. Pri sodni organizaciji je razlagal vrsto sodišč, ki so bila razdeljena v kantone, tribunal prve stopnje, apelacijsko sodišče v Ljubljani in mali svet, tudi v Ljubljani, ki je bil za nas Slovence kasacijsko sodišče, v kolikor sporna vrednost ni prekoračila vrednosti 200.000 frankov. Za take primere pa je bilo pristojno kasacijsko sodišče v Parizu in smo bili torej Slovenci v tem oziru podrejeni sodišču v Parizu. V tej dobi se je začelo pri nas širiti in uveljavljati načelo ločitve sodstva od uprave, ki je danes povsod uveljavljeno. Prav tako se je takrat tudi uveljavilo načelo ustnosti razprave, neposrednosti in drugih modernih načel. Od tod je prešel g. predavatelj na sodne razmere ob prevratu in po prevratu. Razložil je težave v naši zakonodaji in pravosodstvu z ozirom na različna pravna območja, katerih je pri nas vsega skupaj 6, tako, da imamo v naši državi tudi 6 najvišjih sodišč. Potem je še raztolmačil glavne poteze našega kazenskega zakonika in ob koncu še zakon o izvršitvi kazni. — Predavanje je bilo prav zanimivo in bi bilo priporočati občinstvu, da se pridno udeležuje predavanj prosvetnega tedna.

☞ **Nezgode in nesreče.** V javno bolnišnico se je zatekla 34 letna Nemec Barbara, žena malega posestnika iz Rečice pri Sv. Kritofu. V ponedeljek 12. t. m. je doma padla po stopnicah in si zlomila desno roko. — Še hujša nesreča pa je zadela 24-letnega Goleža Jakoba, delavca pri posestniku Janiču na Babnem. V ponedeljek 12. t. m. je sedel na vozu, ki sta ga vlekla dva vola. Nepričakovano pa sta zdivjala in se zakadila v neki kostanj ob cesti. Pri tem je dobil Golež nogo med lestvo in kostanj s tako silo, da mu je zmečkalo desno nogo. Golež se nahaja v javni bolnišnici.

☞ **Prosvetni teden.** Opozarjamo na današnje predavanje »O modernem denarnem prometu«, ki ga bo imel tajnik Ljudske posojilnice g. Vincenc Prelog. Začetek točno ob 8. uri zvečer v mali dvorani Ljudske posojilnice.

Novo mesto

Sumljivo osebo, komedijo znanega komika Br. Nušića so igrali preteklo soboto člani Prosv. društva v novi gledališki dvorani Prosv. doma v Novem mestu. Vsi igralci so imenitno podali svoje vloge. Gospodu Stanku Potokarju, ki je posamezne tipe režijsko tako srečno postavil na oder, moramo izreči vso pohvalo. Dvorana, ki je v začetku zadrževala smeh, se je v drugem dejanju kar naprej tresla od smeha. Občinstvo je bilo s predstavo popolnoma zadovoljno. Čujemo, da nameravajo komedijo **ponoviti** v nedeljo, dne 18. t. m. zvečer. Novomeščane in okoličane opozarjamo, da ne zamudijo pogledati to sijajne igre in se od srca nasmejati.

Samopomoč. Državni nameščenci nameravajo, kakor čujemo v kratkem otvoriti svojo lastno mesnico, ter s tem priti do cenejšega mesa.

Ljutomer

Smrtna kosa. V Stročji vasi je umrl krojač g. Jakob Vogrinec, star 79 let, dobrodušen starček, ki je šele pred par meseci obhajal zlato poroko s svojo zakonsko družico. Svetila mu večna luč! —

Uprizoritev »Divjega lovca« v proslavo Finžgarjeve 60-letnice vzbuja že danes zanimanje meščanov in okoličanov, igralci »Prosv. dr.« pridno vadijo, da bo ta naša najlepša narodna igra podana tudi oderski čimbolj dovršeno. Prva predstava se vrši dne 25. oktobra popoldne v Katoliškem domu.

Zadnja reprezentančna tekma

Neuspehi našega reprezentančnega nogometnega moštva na Balkanijadi v Sofiji so končno le odprli oči funkcionarjem J. N. Z. Naši najboljši igralci so v inozemstvu, slabši pa morajo braniti ugled našega nogometa! Nikdar ne bi naše moštvo doseglo v Južni Ameriki takih uspehov, ako ne bi bilo izpopolnjeno z igralci, ki se nahajajo v Franciji in Švici. Naša nogometna emigracija se je v zadnjem času povečala še za dva igralca: Hitrec in Živkovič. Studirala bosta v Zürichu. Toda najbrže ne zaradi tamkajšnje tehnike, pač pa radi ugodne ponudbe, ki sta jo dobila od vodilnega kluba. Povedali smo na tem mestu, da je odklenkalo tako zvanemu amaterstvu vsaj v nogometu. Končno so to uvideli tudi pri Zvezi.

V reprezentančno moštvo, ki nastopi 25. oktobra, proti Poljski je zvezin kapetan predlagal Beka, Sekuliča in Hitreca. Prva dva sta že izjavila, da sta pripravljena nastopiti v Poznanju. S tem pa, da nastopita ta dva igralca, pošlje naša Zveza profesijonalno moštvo v boj. Po pravilih postane vsako moštvo profesijonalno, kakor hitro nastopi en sam igralec, ki prejema plačo za svojo igro. Ničče pa danes ne misli več, da je Sekulič amater. Na mednarodni nogometni borzi je Sekulič že notiral: Urania je zahtevala zanj od Slavije 10.000 frankov odkupnine. Zveza hoče sedaj na vsak način popraviti neuspehe našega nogometa in pridobiti izgubljeni ugled nazaj. Ne bo natančno gledala, na kak način bo to dosegla. Najlažje seveda z dobrim moštvom, ki bo Poljake premagalo. Zatorej je povsem prav, da povabi najboljše igralce iz inozemstva, čeprav so profesijonali. Sekulič in Bek sta že izjavila, da sta pripravljena nastopiti v Poznanju. Arh. Simonović je Zvezi predložil naslednje moštvo: Spasić—dr. Ivković, Tošić, — Marušić, Dešković, Lehner, — Tirnanić, Hitrec, Sekulič, Bek, Zečević. S tem napadom in tudi s to krilsko vrsto ne bo ravno težko doseči uspeh proti Poljakom. Ta sestava je zaenkrat samo zasilen izhod. Prihodnje leto odigramo zelo važne reprezentančne tekme (Španija, Francija, Avstrija itd.) zatorej bo treba rešiti tudi vprašanje naše nogometne emigracije. Seveda na tak način, da jim naši klubi omogočijo nastopanje v državi.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Sreda, 14. oktobra: Opoldanski program odpade. — 18.00 Salonski kvintet. — 19.00 Dr. Nikolaj Preobraženski: Ruščina. — 19.30 P. dr. R. Tominec: Ivan Sergejevič Turgenjev. — 20.00 Prenos iz Berlina: Rikard Tauberjev poslovilni koncert pred odhodom v Ameriko (prenašajo vse evropske postaje). — 22.00 Čas, dnevne vesti.

Četrtek, 15. oktobra: 12.15 Plošče. — 13 Čas, plošče, borza. — 17.30 Salonski kvintet. — 18.30 Drago Ulaga: Gimnastične vaje. — 19 Dr. Anton Bajec: Italijanščina. — 19.30 Dr. Mirko Rupel: Srbo-hrvaščina. — 20 Pogovor z radioamaterjem. — 20.30 Prenos simfoničnega koncerta iz Budimpešte. — 22 Čas in poročila. — 22.15 Salonski kvintet.

Drugi programi:

Četrtek, 15. oktobra.

Belgrad: 12.05 Radio-orkester. — 17 Narodne pesmi. — 20.30 Budimpešta. — 22.35 Radio-orkester. — **Zagreb:** 12.30 Plošče. — 17 Balalajke. — 20.30 Evropski večer: Budimpešta. — **Budimpešta:** 12.05 Kvartet. — 17.35 Pianinski koncert. — 18.20 Prenos iz tovarne. — 19.20 Ciganska glasba. — 20.30 Evropski koncert. Ciganska glasba. — **Dunaj:** 11.30 Opoldanski koncert. — 13.10 Plošče. — 19.10 Evropska in azijatska mistika. — 20.30 Budimpešta. — 22.35 Večerni koncert. — **Milan:** 11.15 Pestra glasba. — 13 Plošče. — 20.45 Ana Karenina. — **Praga:** 19 Prenos iz studija. — 20.30 Budimpešta. — 22.35 Moravska Ostrava. — **Langenberg:** 20 Haydn-Mozartov koncert. — 21 Evropski koncert — Budimpešta. — 22.30 Ciganska glasba. — **Rim:** 21 Orkestralni koncert — Jazz. — **Berlin:** 20 Problem kalendarske reforme. — 20.30 Budimpešta. — 0.30 Plesna glasba. — **Katovice:** 20.30 Budimpešta. — 22.15 Radio-orkester. — 23 Plesna glasba. — **Toulouse:** 13.15 Pestra glasba. — 20.45 Koncert vojaške godbe. — 21 Akordeon. — 21.15 Operetne pesmi. — 21.45 Violinski koncert. — **Stuttgart:** 20.15 Poljudni program. — 21.15 »Proces Mata Hari«. — 22.35 Angleške in škotske narodne pesmi. — **Barcelona:** 21.05 Radio-orkester. — 22.05 Igra. — 23.45 Plošče.

Poizvedovanja

Našla se je srebrna zapestna ura na Poljanski cesti. Dobi se Poljanska cesta 23.

Kitajski pekel

Strahovita beda v poplavljenem ozemlju - Matere koljejo otroke, otroci svoje starše - Lepi zgledi krščanske dobrodelnosti

Polkovnik Fred Ratwyl, očividec kitajske vodne katastrofe, objavlja v angleškem in ameriškem časopisju avtentična poročila o nepreglednih opustošenjih v dolini reke Jangtse in o vnebovpijoči bedi, ki jo je povzročila strašna poplava. Doslej so valovi na

Tako vabi Amerika k vojakom. Ker Amerika ne pozna vojaške dolžnosti, dela povsod reklamo za armado. Z višine nebotičnika v New Yorku se sveti daleč na okrog v temno noč napis: »Ameriška armada vzgaja prave može.«

80.000 štirijaških kilometrih porušili štiri milijone hiš.

14 milijonov ljudi je izgubilo svojo streho in nad 3 milijone ljudi je moralo pustiti svoje življenje v rumenih, blatnih valovih podivjane reke Jangtse.

Kankau leži deloma 18 m pod vodo, mesti Uchu in Pojan sta popolnoma pod vodo, ljudje, blazni od strahu, se rešujejo na drevesa in vpijejo na pomoč, ki je pa od nikoder ni, ker primanjkuje čolnov in reševalnih moštev. Cele dneve vztrajajo smrti zapisani na strehah in drevesih, dokler jih naraščajoči valovi ne dosežejo in potegnejo v globočino.

Smrt žanje strašno žetev.

Človeška in živalska trupla plavajo po vodi. Par navadnih in motornih čolnov išče obupane reveže, ki so se v smrtnem strahu oprijeli kakega plavajočega predmeta. Tu pa tam gleda iz vode vrh strehe ali drevesa, poln obupanih ljudi. Vsem ni mogoče pomagati, reševalna sredstva so nezadostna. Milijone so jih rešili in spravili v begunske tabore, kjer so izpostavljeni silni bedi in morajo ležati na golih tleh. Svojega skromnega imetja niso več mogli rešiti, šotorov ali celo barak pa ne morejo postaviti, ker so kraji odrezani od glavnih mest. Poleg tega manjka tudi potrebnih sredstev. Neprestana državljanska vojna je spravila ljudstvo na beraško palico.

Prehranjevalna sredstva ne zadostujejo, da bi se vsi vsaj skromno preživeli. K temu se je pridružilo še pomanjkanje pitne vode. Kapol razpadla trupla, ki plavajo po vodi, so okužila pitno vodo. V nekaterih krajih so že izbruhnile kužne bolezni in kosijo vrste onih, ki so komaj rešili svoje življenje iz valov. V mnogih krajih je že

izbruhnila kuga

in mori tako hitro, da kuliji ne morejo pokopavati sproti mrtvecev.

Lakota in smrt sta razpeli svoje strašne peroti nad nesrečno deželo.

Matere koljejo svoje otroke, otroci pa starše,

samo da bi še nekaj dni delj ostali pri življenju. Polkovnik Ratwyl pripoveduje, da je ustavil rešeno žensko, ki je pod pazduho boječe stiskala sveženj, povit v cunje. Iztrgal ga ji je in razmotal. Njegovim očem se je nudil strašen prizor: Razkosan triletni otročiček je bil povit v cunjah, le glava je bila nedotaknjena. Da ne bi umrla od lakote, je mati zaklala lastno dete in se že dva dni hranila z njegovim mesom...

Medtem pa v Kanadi mečejo tone pšenice in drugih živil v morje, ker jih ne morejo prodati... Nekje razpravlja odbor, sedeč na mehkih klubskih stolih, o ukrepih, kako bi se pomagalo Kitajcem, toda do sedaj še ni odplula na Kitajsko niti ena ladja z živili, nobena rešilna ekspedicija še ni stopila v kraje nesreče, in vendar umirajo dan za dnevom tisoči...

Krščanska dobrodelnost pomaga

Peking, koncem septembra.

Vesti, ki dnevno prihajajo k tukajšnji apostolski delegaturi, pričajo čedalje bolj o strahoti katastrofe. Najbolj je prizadet Hankov. Škof Massi ga imenuje

»mesto vzdihovanja«.

Obdaja ga veliki ocean voda, ki so vdrle čez bregove Jankcekianga. Iz tega oceana se dvigajo male oaze, ki jih tvorijo malenkostne vzpetine, porastle z drevjem in grmičevjem, med katerimi se boječe stiskajo hišice, ki jim je povodenj prizanesla. V hankovsko bolnišnico plezajo duhovniki, usmiljene sestre in bolniki kar po strehah drugih hiš, če ni nobene ladje na razpolago. Nekega dne je splezal skozi okno seminarja živ prašič, ki so ga tam notri spravljeni revni otroci pozdravili z velikim veseljem, saj jim je nudil hrano za nekaj dni. Celo ribe je mogoče loviti po hišah.

Misijon je utrpel strahovito škodo. Frančiškanski kolegij, pokrajinski seminar, ubožnica, bolnišnica Melotto in Jožefov kolegij so štiri do pet metrov pod vodo. Domače sestre bolnišnice Melotto stanujejo kar na splavih.

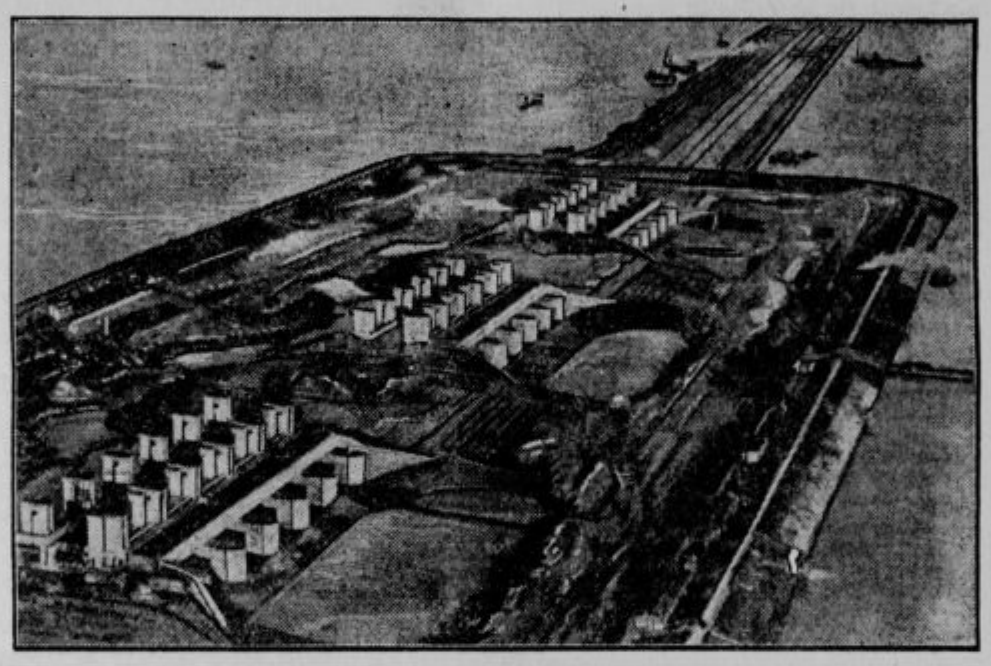

Osuševanje Zuiderskega jezera — ogromno tehniško delo. Dovršen je 20 km dolgi nasip od kraja Medemblick do kraja Den Oever na otoku Wieringen. S tem je narejena najtežja naprava za osušitev Zuiderskega jezera. Otok Wieringen je zopet združen s celino. Na ta način so morje odrezali od celine, katero je poprej poplavljalo. S tem so pridobili 20.000 hektarjev zemlje, katero je poprej zalivalo morje. Naša slika nam kaže osuševalne naprave pri kraju Den Oever na otoku Wieringen — z ogromnimi zatvornicami: Slika je posneta z letala

20 ladij je na razpolago duhovnikom, zdravnikom in usmiljenim sestram za njihova požrtvovalna dela. Vsi redovi, kar jih je v mestu, se udeležujejo reševalnih del z največjo vnemo, ki jo more roditi le prava krščanska ljubezen do bližnjega. Najbolj se je opazilo delo krščanske dobrodelnosti v prvih trenutkih strahovite katastrofe, ko so bili v 10 urah spravljeni na varno vse sirote in nebogljeni starčki. Učiteljica v ubožnici je prenesla na ramenih, blodeč po vodi, na varno 17 invalidov, enega za drugim, in sicer 1 km daleč. Predstojnica otroškega zavetišča v Kiao Kov je neke noči prinesla v samostan na hrbtu dvoje otrok, ki ju je rešila iz valov. Pri tem je morala več kilometrov bresti vodo do pasu in še višje. Ni minilo dneva, da ne bi misijonarji in sestre rešile več nesrečnežev, po katerih je že segala smrt.

Kitajska vlada z občudovanjem motri požrtvovalno delo krščanske dobrodelnosti. V Hankov so prenesli tudi vodstvo lazareta katoliškega misijona. Zanimivo je, da se oblasti na mnogih krajih pod pretvezo povodnji bore proti poganskim procesijam. Urad stranke Koumintang v Šangaju je naslovil pismo na podprefekta, v katerem ga opozarja na dejstvo, da kmetje, namesto da bi štedili, razsipajo denar za prirejanje procesij na čast malikom in nemoralnih komedij. »Prosimo,« tako se glasi odstavek pisma, »naj se prebivalstvo pouči, da tako postopanje ni na mestu in da naj policijski organi zabranijo take zlorabe, ki so nevarne za moralo in škodljive za kulturo dežele.«

Nemski gospodarstveniki se peljejo k Hoovru. S parnikom »New York« je odpotovalo več nemških gospodarstvenikov v Ameriko, kjer jih bo sprejel predsednik Hoover. - Od leve na desno so: dr. Eckener, dr. Karl Friderik Siemens, tajni svetnik Cuno, predsednik direktorija Hamburg-Amerika Linie, ravnatelj dr. Wolf-Dietrich Witzleben in kapitan Graalfs, poveljnik parnika »New York«. - Dama na levi je soproga tajnega svetnika Cuna, na desni pa soproga Siemensa.

Zamorski glavar o Parižanih

Pariški »Matin« objavlja razgovor z glavarjem nekega zamorskega naroda, napol divjakom, ki je obiskal kolonijalno razstavo. Glavar je med drugim dejal: »Tako veliko sem čul o Parizu, da sem si ga predstavljal kot popolnoma nov svet. No, bil sem nekoliko razočaran, ponekod pa zopet vesel, ker sem se prepričal, da so vaše bele žene popolnoma slične našim zamorkam. Ljubijo našo godbo, plešejo rade po naše in oblečene so tudi prav po naše, četudi imate vi veliko dežja in mraza. Še več; pobarvane so kakor v Afriki. Beli moški so vedno zaposleni in ne razumem, kako si služijo kruh. To je res drug svet. Ampak bele žene so prav tako lene in vnete za lepotičje kakor črne. Toda zamorke so veliko bolj zveste žene in se vse bolj zanimajo za svoje otroke kakor Francozinje.« — »Seveda,« je pristavil črni glavar, »mislim samo na poštene ženske, ker ničvrednice so povsod enake.« — »Matinu« se zdi ta ocena pariškega ženskega sveta jako zabavna, a na resnega človeka napravi piker vtis žgoče obsodbe.

* * *

»Gospod doktor, ali Vam je znano kako sredstvo, da moj mož ne bo več govoril v spanju?«
»Pustite mu, da bo čez dan več govoril.«

Izstradani milijonar

V Bordeauxu je pred kratkim umrl francoski milijonar Falliaux, in sicer zaradi tega, ker si ni privoščil zadostne hrane. Falliaux, ki je bil eden najbogatejših vinogradnikov v južni Franciji, je veljal za velikega čudaka. Bogataš ni imel nobenega bančnega konta, ni podpisal nobene menice ali čeka, se ni spustil v nobeno finančno spekulacijo, ni igral na borzi in sploh ni posedoval nobenih akcij in vrednostnih papirjev.

Čudne so bile življenjske navade tega moža. Dolga leta se ni hranil z drugim kakor z jagodami, fižolom in figami. Posestvo, na katerem je prebival, je bilo v najlepšem redu, ker je sam vodil in opravljal vse gospodarstvo in gospodinjstvo. Noben hlapec ali dekla ni hotela služiti v hiši, kjer ne dajo nič jesti.

Zanimivo pa je, da Falliaux, ki se je pri sebi omejeval na najnujnejše potrebe, ni bil nikak skopuh v pravem pomenu besede. Kmetje, ki so imeli v zakupu njegovo zemljo, so mu plačevali zelo nizko zakupnino. Plačati pa so mu morali zakupnino trikrat na leto, prvega v mesecu, pri solnčnem vzhodu in v kovanem denarju. Papirnatega denarja Falliaux sploh ni poznal.

Nekoč je prejel od svojega umirajočega brata vrednostnih papirjev za 100.000 frankov. Čudak je z njimi zakuril peč. Te dni so ga našli mrtvega v njegovi spalnici. Zdravniki so ugotovili smrt od lakote. V hišni kleti so našli dva velika soda, polna zlatih, srebrnih in bakrenih novcev.

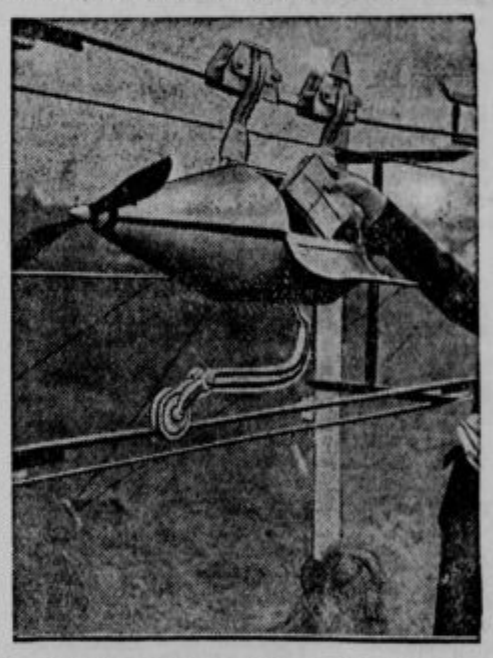

Poštni torpedo s 400 km hitrosti. Nemški inženjer Rihard Pfautz prvič preizkusil svoj zračni torpedo za prenašanje pošte. Torpedo doseže hitrost 400 km na uro in bi mogel prenesti pismo iz Berlina v Hamburg v 45 minutah.

Požar na Parnasu

Velik požar je uničil severno od Aten več tisoč hektarjev krasnega pinijevega gozda po obronkih slavnega hriba Parnasa. Neka vas je postala žrtev plamenov. Policija je v naglici izpraznila ostale naselbine. Požar je ogrožal tudi vile v atenski okolici. Med drugim je močno poškodovano tudi bivše kraljevo letovišče Tatoj.

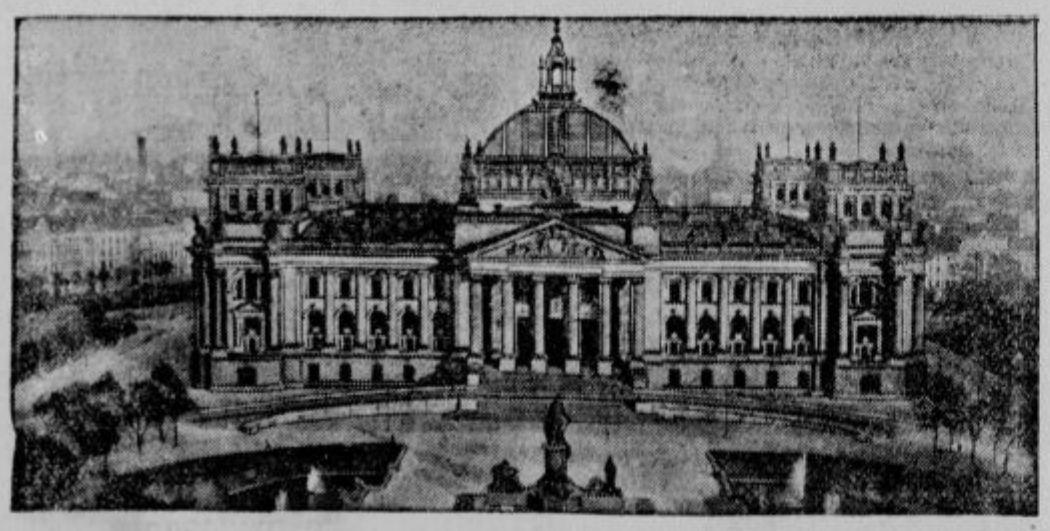

Nemški parlament se je zopet sestal. Na sliki vidimo lepo poslopje, kjer zboruje nemški državni zbor, ki se je včeraj sestal.

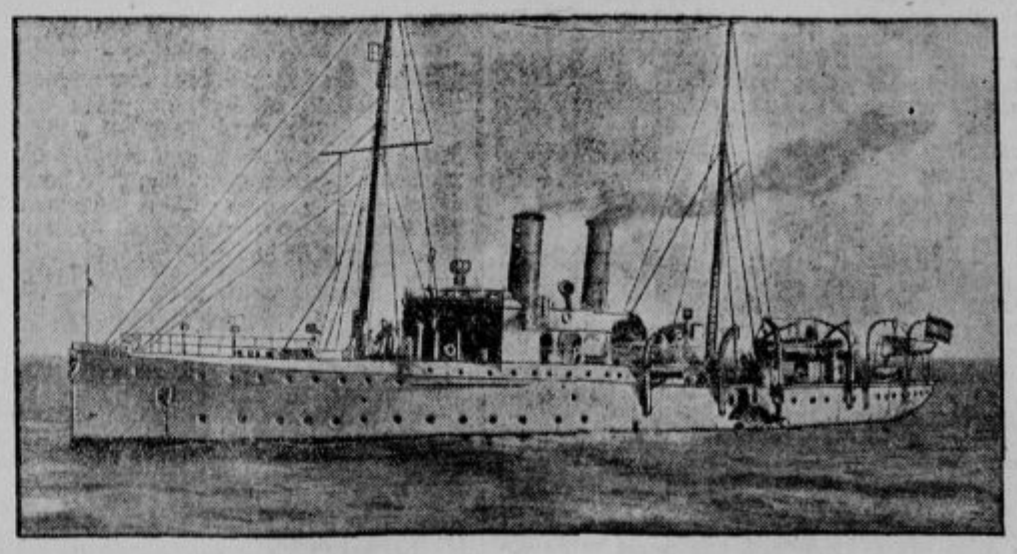

Topničarka na dražbi. Nemško topničarko »Panther« bodo 10. novembra v Kielu prodali na javni dražbi. »Panther« je postala znana v maroški krizi leta 1911., ko se je pojavila pred Agadirjem, da pokaže Franciji odločnost Nemčije, da izpelje svoje zahteve.

Milijoni

in milijoni ljudi uporabljajo

že nad trideset let

po spodaj navedenih navodilih

Levjo-Mentol Droždjenko

in blagoslavlja njen neprecenljiv čudežni učinek

Pri revmatizmu trganju itd. asu: boleča mesta vdrgniti.

Pri zobobolu: dlesne vdrgniti in ustno duplino izpirati, grgrati.

Pri glavobolu, nervoznosti, pomanjkanju spanja: čelo in celo telo vdrgniti, ter vzeti zvečer pred počitkom mlačno kopel z dodatkom Levje Mentol-Droždjenke.

Pri utrujenosti: masirati celotno telo.

Pri želodčnih boleznih: 10 kapljic na košček sladkorja.

Pri izpadanju las in prhaju: masaža glave.

Kot zobna voda itd.

Pri potenju podpazduho, nogrok a i celotnega telesa naj se poteč! deli zjutraj in zvečer izmivajo.

Levja-Mentol-Droždjenka

je prava samo v tu odtisnjeni in plombirani ORIGINALNI STEKLENICI

Zahtevajte izrecno

Levjo-Mentol Droždjenko

ter odločno zavrnite vsako nadomestilo.

Levja-Mentol-Droždjenka

se dobi v vsaki drogeriji, lekarni in boljši trgovini po 10·—, 26·— in 52·— Din. Pazite se pred ponaredbami.

Centralni biro:
LAVLJA MENTOL-DROŽDJENKA
Zagreb, Marulićev trg 5. — Telefon: 73-52

Predtiskana ročna dela za vse!

Stenski prti 7 Din, stenski prti, rdeče ali modro obrobljeni, 10 Din, prtički od 1 Din naprej, blazine, milje etc. — Novi vzorci, čist tisk, dobro blago.

Matek & Mikeš, Ljubljana

poleg hotela Štrukelj.

Vezenje zaves, perila, monogramov etc. Entlanje, všuriranje. — »Breda« žepni robci komad 2 Din.

Direkcija državnega rudnika Velenje, razpisuje za na dan 2. nov. 1931 ob 11 nabavo:

500 metrov brezšivnih vodovodnih cevi

Pogoji so na vpogled pri podpisani.
Iz pisarne Direkcije držav. rudnika Velenje.

Hotel Miklič v Ljubljani

rabi nekaj prvovrstnega vina, kako specialiteto — pekerčana ali iz kakih drugih goric — burgundec ali muškatsilvanec letnika 1929 ali 1930. Reflektira se izključno samo na prvovrstna vina. Srednjih ali navadnih vin ne ponuditi!

Železniška družina

stavbna in kreditna zadruga železniških uslužbencev in upokojencev Dravske banovine, reg. zadruga z o. z. v Ljubljani

je bila ustanovljena dne 4. maja 1930. Izšla pa je iz »Prometne zveze železničarjev Jugoslavije« kot njen bivši sestavni del in sicer iz njenega gospodarskega odseka. Namen zadruge je preskrbovati svojim članom-zadrugarjem poceni stavbne parcele in lastna domovja tako v Ljubljani kakor tudi na deželi.

Zadruga je sezidala od svojega postanka do danes, natanko 68 čednih hišic in sicer 7 na deželi n. pr. na Jesenicah, Rakeku, v Trbovljah, v Kresnicah itd., 23 v Mariboru, Magdalensko predmestje, ostanek pa v Ljubljani na raznih mestih ter na skupnem stavbišču kolonije v Spodnji Šiški med gorenjsko in kamniško progo. Za prihodnje leto pripravlja na sedanjih še nezazidanih parcelah teh kolonij zidavo 32 nadaljnjih hišic in sicer 16 v Ljubljani in 15 v Mariboru ter, ako bodo nastale ugodnejše prilike v gospodarski stiski, tudi na novem kompleksu parcel, nakupljenih v Zgornji Šiški razprodanih interesentom-zadrugarjem bo pristopila k zazidavi tega kompleksa, kjer je 25 lepih ter precej prostornih parcel.

Cene kompleksom parcel so bile še precej ugodne ter so znašale n. pr. v Mariboru po circa 16 Din in v Ljubljani pa po 30 do 40 Din za kvadratni meter, seveda po odbitku odpadka za ceste in že v čisti oddaji na člane-zadrugarje. Cena zadnjemu kompleksu v Zgornji Šiški je že nekoliko višja in znaša circa 50 Din za 1 kvadratni meter in to z ozirom na promet, ki postaja na glavni mimoidoči žili, t. j. Celovški cesti, kjer sedaj pelje električna cestna železnica do Št. Vida, kjer je položen vodovod in kjer vozijo avtobusi itd., pa mimo tega je še i ta cena primerna. Prihaja pa čas, ko se bo prometna vrednost vsem parcelam precej zvišala in to z ozirom na veliko stavbeno akcijo mesta Ljubljane. Cena parcelam v ostalih krajih banovine je bila jako nizka in ni nikjer presegala 5 Din za kvadratni meter.

Zadruga je plačala v gotovini za vse te doseданje nakupljene in članom razdeljene parcele okroglo vsoto eden in pol milijona dinarjev; za postavljene objekte, to je za stanovanjske hišice na istih pa okroglo vsoto 10 in pol milijona dinarjev in sicer v posojilih, ki so jih člani potom zadruge dobili pri denarnih javodih.

Zadruga naj bo s svojim vzornim delom vzgled drugim.

OUZD v septembru 1931

Gospodarska kriza je tekom meseca septembra zlasti proti koncu meseca občutno narastla. Padec članstva od septembra lanskega leta znaša 4.779 (dočim je znašal predhodnji mesec samo 3.510 in dne 30. sept. 1931 pa celo 7.211 zavarovancev). Naraščanje padca članstva je povzročila v prvi vrsti denarna kriza (pomanjkanje gotovine!) Razmerje med odpuščenimi delavci in delavkami je ostalo približno neizpremenjeno, to je na eno reducirano žensko odpadejo štirje reducirani moški in na eno zavarovano žensko pa samo dva moška zavarovanca.

Zdravstvene razmere članov so bile v septembru znatno boljše nego lansko leto. Zmanjšalo se ni samo absolutno število bolnikov za —485 oseb, ampak tudi odstotek bolnikov je znatno padel; pri moških za —0.34% in pri ženskah (vštevši porodnice) pa celo za —0.50%.

Značilen je padec povprečne dnevne zavarovane mezde, katera odgovarja približno povprečnemu dnevnemu zaslužku. Povprečna dnevna zavarovana mezda moških je padla za —0.23 Din in ženskih pa celo —0.51 Din. Največji padec povprečne dnevne zavarovane mezde moških je znašal dosedaj samo —0.05 Din. Zniževanje delavskih plač je zavzelo v septembru torej zelo velik obseg — posledica pomanjkanja gotovine.

Radi povečarja padca članov in njihovega zaslužka se je povečal tudi padec celokupne zavarovane mezde in sicer dnevno za 165.484. Dohodki OUZD-a t. j. bolniški prispevki so se tako znižali dnevno za cirka 10.000 (prejšnji mesec samo za 7.000 Din). Tudi težave našega socialnega zavarovanja so se torej vsled napredovanja gospodarske krize občutno povečale.

Davek na poslovni promet

Belgrad, 13. okt. AA. Davčni oddelek finančnega ministrstva je glede kraja pobiranja skupnega davka na poslovni promet v svrho enotnega postopka izdal tole pojasnilo:

Načelo je pri pobiranju skupnega davka na poslovni promet, da ga vsi obvezanci, bodisi delniške družbe, bodisi druge ustanove, ki so obvezane javno polagati račune, bodisi industrijska podjetja, bodisi druge fizične osebe, morajo brezpogojno plačati, bodisi tisti, ki vodijo knjige, bodisi pavšalno tam, kjer se promet vrši. Zato morajo tisti, ki imajo razen centrale še podružnico na področju druge davčne uprave, plačati ta davek ločeno v vsakem kraju, in sicer centrala za svoj promet, podružnice pa za svoj promet. Od njih se ne zahteva, da bi morala vsaka podružnica lesne industrije, vsako skladišče, vsaka delavnica, vsaka nakladalnica in agentura v vsakem primeru voditi posebne knjige izvršenega prometa, tudi ne tedaj, če se knjigovodstvo ali vodstvo podjetja nahaja v drugem kraju, odkoder se vrši prodaja in evidenca vsega prometa. Dovoljeno je, da vodi knjige izvršenega prometa centrala za vse enote podjetja in da centralno vodstvo preda davčne prijave vsega prometa in izvrši plačila. Brezpogojno se zahteva, da centrala preda za vsako poslovno enoto, ki je dala v promet blago, podvrženo skupnemu davku, ločeno prijavo, in sicer tisti davčni upravi, na katere področju senahaja prizadeta poslovna enota. Tej davčni upravi se mora obenem poslati tudi ustrezajoča vsota skupnega prometnega davka. S tem se doseže kontrola v tem, da je ves promet vseh podružnic res prijavljen. Davčne oblasti bodo na področju teh enot izvršile pregled skladiščnih knjig in drugih beležk, ki so jih te poslovne enote uvedle. S tem se bo dalo ugotoviti, ali je od vsega prometa vsake poslovne enote bil plačan davek.

Tako dobljene podatke bodo morale davčne uprave poslati oni davčni upravi, na katere področju se nahaja centrala, ki je predala davčne prijave v svrho kontrole knjig centrale, po katerih so bile predane prijave in izvršena plačila.

To pojasnilo davčnega oddelka finančnega ministrstva so dobile finančne direkcije, da ž njim seznanijo vse davčne uprave na svojem področju.

Predlogi splitske trgovske zbornice. Z ozirom na položaj na denarnem trgu je predlagala splitska zbornica na pristojnih mestih, da se spremene dosedanji načini bančnega poslovanja, ki so zelo otežkočevali gospodarsko delavnost. Zbornica predlaga, da naj se dopusti izplačilo iz enega računa na korist drugega pri istem denarnem zavodu, kar je popolnoma upravičeno, ker je to interno delo denarnega zavoda. [illegible]

Borza

Dne 13. oktobra 1931.

Denar

V današnjem deviznem prometu sta ostala tečaja Prage in Curiha neizpremenjena, popustili so tečaji Bruslja, Londona in Trsta, učvrstili pa so se tečaji Amsterdama, Newyorka in Pariza. Promet je bil znatnejši kot včeraj, več ga je bilo v devizah Newyork, Praga in Curih. Vse zaključene devize je dala Narodna banka. Privatno blago je bilo ponujano v devizi Dunaj.

Ljubljana. Amsterdam 2273.78—2280.62, Bruselj 783.19—785.55, Curih 1098.45—1101.75, London 213.51—221.01, Newyork ček 5589.63—5606.63, Pariz 220.57—221.23, Praga 165.86—166.36, Trst 285.77—291.77.

Zagreb. Amsterdam 2273.78—2280.62, Bruselj 783.19—785.55, London 213.51—214.33, Milan 285.77—286.67, Newyork kabel 5600.63—5617.63, ček 5589.63—5606.63, Pariz 220.57—221.23, Praga 165.86—166.36, Curih 1098.45—1101.75. Skupni promet brez kompenzacij 4.8 milij. Din.

Curih. Belgrad 9.05, Pariz 20.09, London 19.70, Newyork 510, Bruselj 71.30, Milan 26.25, Madrid 47, Amsterdam 206.60, Berlin 117.60, Stockholm 120, Oslo 113, Kopenhagen 112, Sofija 3.70, Praga 15.10, Varšava 57.10, Budimpešta 90.025, Atene —, Carigrad —, Bukarešta —, Helsingfors —.

Belgrad. Amsterdam 2273.78—2286.62, Berlin 1311.50—1318.50, Bruselj 783.19—785.55, Curih 1098.45—1101.75, Dunaj 7.18—7.42, London 213.21—221.01, Newyork 5589.63—5606.63, Pariz 220.57—221.23, Praga 165.86—166.36, Trst 285.77—291.77.

Vrednostni papirji

Tendenca za domače državne papirje je bila danes slabejša in so tečaji popustili.. Promet je oživel. Čvrstejši pa so bili dolarski papirji. V Zagrebu je znašal promet: vojna škoda 1500 kom., agrarji 50.000, 8% Bler. pos. 3000 dol., isto 7% Bler. pos., begl. obv. 25.000. V Belgradu pa je bil izredno znaten promet v 7% inv. pos., kjer je bilo pet zaključkov v skupnem znesku 1.055.000, izredno znaten je bil tudi promet v vojni škodi, katere je bilo v Belgradu prometa v agrarjih 10.000, begl. obv. 120.000, 7% Bler. pos. 3000 dol. in obv. DHB 2000 dol.

Med bančnimi papirji je bila na ljubljanski borzi zaključena Ljublj. kred. banka po neizpremenjenem tečaju 115, ravno tako v Zagrebu. Drugi bančni papirji so ostali v glavnem neizpremenjeni, edino za Poljobanko ni bilo notice. Industrijski papirji beležijo običajen zaključek v delnicah Vevče na ljubljanski borzi po 120, dočim so bile Vevče v Zagrebu zaključene po 115. Nadalje je bila med industrijskimi papirji zaključena tudi Drava po neizpremenjenem tečaju 185. Trboveljska je bila čvrstejša in zaključena po 195.

Ljubljana. 8% Blerovo pos. 62 bl., 7% Bler. pos. 58 bl., Celjska 150 den., Lj. kred. zaklj. 115, Praštediona 950 den., Vevče zaklj. 120, Stavbna 40 den., Ruše 125 den.

Zagreb. Drž. pap.: 7% inv. pos. 64—68, agrarji 32—38 (32), vojna škoda ar. 286—288 (297, 292, 294, 286, 290), kasa 286—288 (284, 286.50, 286), 12. 292—300, 8% Bler. pos. 59.50—60.50 (59, 60), 7% Bler pos. ar. 56—57 (57), kasa 56—57, 7% pos. Drž. hip. banke 63—70, 6% begl. obv. 45—47 (45). — Bančne delnice: Kreditna 121 den., Union 110 bl., Jugo 67—68 (67), Lj. kred. 115—118 (115), Medjunarodna 68 den., Narodna 4500—6000, Obrtna 36 d., Praštediona 957.50—965 (957.50), Srbska 186—187 (186), Zemaljska 110 den. Industrijske delnice: Guttmann 105 den., Slavonija 200 bl., Danica 65 b., Šivara Sar. 180 bl., Drava 185—190 (185), Šečerana Osjek 160—170, Nar. ml. 9.50 bl., Brod. vag. 55 bl., Vevče 115—120 (115), Ragusea 280 bl., Oceanija 190 bl., Jadr. plov. 410 bl., Trboveljska 195—200 (195).

Belgrad. Narodna banka 5250 bl., 7% inv. pos. 67.50—68.50 (68.50, 67.75), agrarji 39 bl. (37.50), vojna škoda 296—297 (298, 296), 10. zaklj. 300, 11. zaklj. 302, 12. zaklj. 305, 304, 6% begl. obv. zaklj. 45.50, 46.25, 46, 8% Bler. pos. 58—62, 7% Bler. pos. zaklj. 56.25, 56, 7% pos. Drž. hip. banke zaključek 65, 64.

Žitni trg

Tendenca za koruzo je neizpremenjena ravnotako tudi cene. Mesto stare koruze se rabi več sušene, katere pa je promptne malo na ponudbo in se cene drže. V terminskem blagu je malo posla, ker po poročilih iz Vojvodine notranjost države malo kupuje. Evropske države mamentano uvažajo velike količine.

Novi Sad. Pšenica sr. 2% 225 zaklj. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendenca neizpremenjena. Promet: skupno 36 vagonov.

Sombor. Fižol bač., uzanc (vzorec) 190—195. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendenca neizpremenjena. Promet: skupno 13½ vagona.

Živina

Dunajski prašiči sejem. (Poročilo tvrdke Ed. Saborsky et Co., Dunaj.) Pripeljanih je bilo 8721 pršutarjev in 5043 špeharjev, iz Jugoslavije 2608. Razen tega je bilo na kontumačnem trgu 142 špeharjev. Cena: špeharji najboljši 1.88—1.90, I. 1.80—1.85, II. 1.70—1.78, kmečki 1.70—1.90, najboljši 2 šilinga, pršutarji 1.35—1.90, najboljši 2 šilinga. Tendenca: špeharji so se pocenili za 10 do 12 grošev, pršutarji pa za 10 grošev.

Hmelj

Nürnberg, 13. okt. tg. Na trg jebilo pripeljanih 50 bal, prodanih pa 30. Povpraševanje ni bilo veliko. Kupčevali so za tetnanški hmelj po 65 mark in za I. hallertauski po 70 mark. Za inozemski hmelj ni bilo nobene kupčije. Razpoloženje zelo mirno.

»Ljudska knjižnica«: Izdajatelja: Zadružništva Jugoslov. Knjigarne v Ljubljani: 29 zvezek: Savinšek: IZPOD GOLICE, 30 Din, vez. 42 Din — 30 zvezek: Sienkiewicz: NA POLJU SLAVE, 28 Din, vez. 40 Din — 31 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World) Roman iz kamnite dobe, 24 Din, vez. 32 Din — 32 zvezek: Remmich, ZAGORSKI ZVONOVI — Slavič, NA SINAJ 30 Din, vez. 42 Din — 88 zvezek: Bridges, NA POMOČ, 30 Din, vez. 42 Din — 35. zvezek: Brackel, CIRKUŠKI OTROK 28 Din, vez. 40 Din.

Dr. Joža Lovrenčič:

Anali izumrlega naroda

7

Roman iz drugega stoletja pr. Kr.

»Ni več tako hudo, kot je bilo za časa naših očetov,« je tolažil tretji, »ne upajo se, ker vedo, da bi seprikazalo spet naše brodovje v Adriji in da bi bilo drugo strahovanje hujše od prvega.«

Tako so pletli pogovor rimski trgovci v pristanišču in na ladjah, ko so šumno zarezale v Adrijo in so enakomerno udarjala vesla. Brezskrbnosti pa se le niso udali. Dan in noč so čuječe pazili, da bi jih kje ne iznenadili drzni Liburni ali Dalmati!...

Ko so izginile na obzorju zadnje ladje, so se poslovili od morja tudi Japidi in Letovici in z njimi so so dvignili oni, ki so prišli iz Norika in Panonije; skupno pot so imeli mimo Monkolana in Avesike, kjer so se nekateri ločili na sever, drugi šli pa dalje proti Terpi, mestu v bližini one jame, ki bi lahko vzprejela in poskrila vse bogastvo Japidov in še Letovicev, in čim dalje so prišli, tem bolj se je krčila družba, želeč si ob slovesu in razstanku, da bi se ob letu spet videli pri Timavu...

V skrbeh so začeli potem odhajati tudi starejši Istri in Karni rodov Katalov in Kalenov, ki so prebivali na vzhodni strani dežele, obljubljajoč, da bodo obvestili v slehernem gradišču rojake o nevarnosti in da bodo čakali pripravljeni, kdaj jih pozove bojni rog in kdaj zaplapolajo kresovi na določenih gorah in dajo znamenje, da je zavladal v deželi Heso.

Kralj Prono in njegovi Karni rodu Menov, ki so prišli iz onih krajev, v katere bi se morali vrniti ob robu Karusadija, so ostali ob Timavu ali pa šli v bližnje gradišče Pucinum, kjer so čakali obvestila in novic od Natise. Negotovost, kaj se tam na ravnici godi, jih je zadrževala.

Pod večer je poslal Epulo Pronu poročilo:

»Galov veliko, na tisoče; doslej so oplenili razne venetske vasi in taborijo ob Natisi. Vztrajamo ne daleč od njih na straži. Narod naj se še nocoj vrne v svoja gradišča, ker bi utegnilo biti sicer prepozno.«

Kralj je razglasil poročilo in potem so se dvignili in se odpravili skupno na pot proti domu. Žrec Seko, ki se je bil umaknil v Belenov gaj po vznemirljivi vesti, da bi priporočil Belenu in Hesu Epula in njegovo četo, so je vrnil zasedel konja in jahal vštric kralja...

Ko se je razlila mesečina čez morje in Timavsko jezero, ni bilo čuti več človeškega glasu; pljuskanje prelivajočih se valov na morju in jezeru se je spajalo z grgrajočim šumenjem deveterih vrel reke Timava in s šelestom iz svetega gaja v skrivnostno soglasje in je bilo pesem Belenu, ki je vzbudil vse v novo življenje.

III.

Roma, mesto na sedmih gričih ob Tiberi, ki je podjarmila vse rodove italskega polotoka in si je po trdovratnih, desetletja trajajočih bojih s Kartažani utrdila svojo oblast, je bila v letu 567. po svoji ustanovitvi vznemirjena. Res je vse drlo k tavrijskim igram, ki so trajale dva dni radi zmagovitih poročil iz Hispanije, res je dal nato Marcus Fulvius za zmago v etolski vojni, v kateri so Etolcem pomagali tudi Istri, desetdnevne igre, ki so presegale po obsegu in sijaju vse dotedanje, res so videli v teh igrah Rimljani prvič rokoborbo, prvič gledali boj z levi in panterji, a poročila o izrednih pojavih in prikaznih, ki so bile zlega pomena, so jih skrbele.

Poročila so pravila, da je v Picenščini tri dni deževalo kamenje, da je strela na mnogih krajih ubila ljudi, da se je v mestu neka deklica spremenila v dečka, ki so ga takoj izgnali, in še v tempel boginje Ops, ki je čuvala in dajala rodovitnost in bogastvo zemlje, da je treščilo. Odredili so za prva zla znamenja devetdnevno spokorno praznovanje in radi strele v svetišče so dodali še deseti dan. Konzula — vsakoletna najvišja predstavnika države — pa sta žrtvovala v spravo največje živali in sta dala zato tudi mesto očistiti.

V tem času so se vrnili od Timava trgovci s svojimi ladjami in izkrcali v Ostiji, pristanišču rimskega mesta ob izlivu Tibere v morje. Ostijskemu kvestorju, državnemu blagajničarju, ki je tam določeval in sprejemal carino, so trgovci povedali, kaj so videli in doživeli ob istrski obali.

Kvestor je politel z uradnimi opravki, potem se odpravil v mesto, da pove pretorju — najvišjemu sodnemu dostojanstveniku v pravnih zadevah državljanov in tujcev — kaj se godi na skrajnem severu države. Srečo je imel in je naletel na pretorja Lucija Julija, ki mu je bil žreb določil v delokrog Galijo.

Lucius Julius je poslušal ostijskega kvestorja, vprašal ga še po trgovcih, ki so prinesli novico, in jih dal pozvati k sebi, da so mu kot očividci poročali. Ko je imel njihove izjave, je pozval znanilca, naj skliče senatorje k seji v posvetovalnico.

Na Foru, glavnem trgu Rome, so se zbirali senatorji v senakulu. Gladko obriti možje od najlepše moške dobe do mrkogledega starca so bili ti »četje in izbranci«, oblečeni v bleščeče toge, ki so bile spodaj obrobljene s škrlatom, pod togo so pa nosili belo volneno tuniko z navpičnim škrlatnim robom, obuti so bili v senatorske čevlje, na roki jim je pa blestel zlat prstan.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1·50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko! Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo!

Službe iščejo

Pomočnica

dobro izurjena, vestna in marljiva, išče službo pri šivilji na deželi ali v mestu po pismenem dogovoru. - Pisma prosi pod zn. »Pridna« št. 12.145 na upravo »Slovenca«.

Službo dobe

Zvonolivar

prvovrsten in samostojen delavec, se sprejme. Ponudbe pod »Zvonar« na upravo »Slov.« Maribor.

Dekle

vajeno poljskega dela, svinj in kuhanja, se takoj sprejme. Naslov v upravi »Slov.« pod štev. 12.150.

Gospodična

se sprejme k dvema deklicama (2 razr. osnovne šole in 1 razr. gimnazije) v svrho nadzorstva pri učenju in napravljanju šolskih nalog za popoldanske ure od 3 do 6, za Ljubljano. Prednost imajo z znanjem nemščine in poučevanjem klavirja. — Plača po dogovoru. Pismene ponudbe z navedbo zmožnosti na upravo Sl. pod značko »Nemščine zmožna« št. 12.153.

Kleparskega vajenca

sprejme proti primerni plači M. Jankovič, sploš. kleparstvo, Rimska c. 19.

Zaslužek

Zastopnike

sprejmemo za celo dravsko banovino v vseh srezih za prodajo šivalnih strojev in koles, proti visoki proviziji. Ponudbe na upravo ‚Slovenca' pod »Zanesljivo« štev. 11.972.

Denar

Amerikanci —

lastniki hranilnih vlog! - Nudi se Vam zelo ugodna prilika, da varno naložite svoj denar v dobro idočo industrijo za takojšnji pristop družabnika in solastnika. (Mesto izpraznjeno vsled smrti enega družabnika.) Industriji je zasigurana bodočnost, ker se producira blago, neobhodno potrebno za življenje. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Pošteno delo št. 12.106.

Pouk

Čamernikova šoferska šola

Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avto). Prva oblast. koncesionirana. Prospekt št. 16 zastonj. Pišite ponj!

Gojko Pipenbacher

koncesijon. šoferska šola, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 12. - Zahtevajte informacije.

Dame, pozor!

Dnevni in večerni tečaji v krojenju damskih oblek za dom in poklic se vrše v krojnem učilišču Roza Medved, Ljubljana, Mestni trg 24, I. nadstr. (nasproti magistrata). Dame imajo tudi priliko se priučiti šivanja lastne garderobe v mojem modnem atelieju. Uspeh zajamčen, ugodni plačilni pogoji. - Dobe se vsakovrstni kroji po sliki in meri.

Vnajem

Poslovni lokali

na Dunajski cesti št. 29/I **se takoj oddajo.** Poizve se ostom.

Posestva

Majhno posestvo

z veliko novo hišo naprodaj. Potreben kapital 12 tisoč Din. Vprašati: Devica Marija Brezje 50 pri Mariboru.

Razno

Podpore in posmrtnine

izplačuje pod najugodnejšimi pogoji samo svojim članom. Vabimo k takojšnjemu pristopu. Iščemo vešče in zanesljive zastopnike in potnike. Pristop obvezen. Delež 20 Din, pristopnina 10 Din (jamstvo petkratno), za odgovor znamka 3 Din. - Uradne ure v sredo in soboto od 15—19. Osrednja gospodarska zadruga, r. z. z o. z., v Ljubljani, Mestni trg 19/III.

Kupimo

Srečke, delnice, obligacije

kupuje Uprava »Merkur«, Ljubljana — Šelenburgova ulica 6, II. nadstr.

Srebrne krone

staro zlato in srebro kupuje **RAFINERIJA DRAGIH KOVIN - Ljubljana, Ilirska ulica 36,** vhod z Vidovdanske ceste pri gostilni Možina.

Kupim trame

tesane glava - glava, 220 kom. 16/21 cm dolge 4 m, 260 kom. 18/24 cm dolge 6 m. Ponudbe je poslati na Emil Tomažič, stavbenik, Ljubljana, Kersnikova ulica.

Glasba

Pianino

črn, križem strunan, zelo dobro ohranjen, ceno naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod 12.040.

Najboljši nakup za zimo

nogavic in rokavic, pletenin in puloverjev, robcev, kravat, srajc, čipk in vezenin, volne, D. M. C. prejice, torbic, aktovk, dežnikov, **potrebščin** za **šivilje,** krojače, **čevljarje** in tapetnike

Na malo Na veliko

samo pri

Jos. Petelinc, Ljubljana

za vodo

Gramofon

z 41 ploščami najrazličnejše vsebine (ponajveč godbe in narodne pesmi), s čednim stojalom (visoko mizico) se prav ugodno proda. Vse skupaj za 2500 Din. - Ponudbe na upravo Sl. pod št. 12.004.

Prodamo

Priložnostni nakupi

Austro Daimler, 6 sedežen, 11.000 Din; Fiat 503, 4 sedežen 17.000 Din, ter več drugih avtomobilov in motociklov po najugodnejših cenah. O. Žužek, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 1.

Puhasto perje

čisto, čohano po 48 Din kg, druga vrsta po 38 Din kg, čisto, belo, gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg. Razpošiljam po poštnem povzetju. **L. BROZOVIČ — Zagreb, Ilica 82.** Kemična čistilnica perja.

Drva, premog,

trame in deske, dobite najboljše pri Jos. Prelesniku nasl. Drobnič, Ljubljana, Janševa ulica, telef. št. 3389.

Pršute

(prekajene surove šunke) pravi domači dalmatinski proizvod odlične kakovosti — razpošiljamo po 40 Din za kilogram franko-franko. A. Mitrović i sinovi Split.

Razna pisarn. oprava

dobro ohranjena, rabljena, ugodno naprodaj. — Oljarne, Kreditna banka 1a/III.

Čevljarski stroj

(flaherca) dobro ohranjen znamke Singer, po nizki ceni naprodaj. - Ponudbe na podružnico ‚Slovenca' Novo mesto pod »Stroj«.

Kovaško delavnico

novo, s popolnoma novim orodjem, prodam. Karel Vokač, Jama, p. Dvor pri Žužemberku.

Ugodno prodam

pisalno mizo, preprogo in šivalni stroj. Naslov pove uprava Sl. pod št. 12.131.

Obrt

Šival in pletil. stroje

popravlja in renovira Emil Klobčaver, specijalni mehanik, Ljubljana, Sv. Petra cesta 47.

Ure-budilke

najboljše in najceneje samo pri **L. VILHAR** Ljubljana, Sv. Petra c. 36.

Krušno moko in rženo moka vedno svežo, kupite zelo ugodno pri **A. VOLK, LJUBLJANA** Resijeva cesta 24.

Sveže in suhe gobe

kupujem stalno vsako množino. Zahtevajte pojasnila.

Namizna jabolka

prvovrstna, razpošiljam po najnižji ceni. — Peter Šetina Radeče — Zidani most.

Mreže za postelje

izdeluje najceneje samo tvrdka Pavel Strgulec, Gosposvetska cesta št. 13 (Kolizej), poleg skladišča »Alko«. — Sprejema tudi popravila.

Telefon 2059

Premog suha drva

Pogačnik, Bohoričeva ulica 5

Krušno moko

in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri **A. & M. ZORMAN** Ljubljana Stari trg št. 32.

Sveže najfinejše norveško

ribje olje

iz lekarne Dr. G. PICCOLI-ja v LJUBLJANI se priporoča bledim in slabotnim osebam.

Čitajte in širite »Slovenca«!

Hotel „Lloyd" Restavracija

toči pristna štajerska in dolenjska vina, Pikerčan liter 20·—, Rizling liter 16·—, beli in črni sladki mošt po 10·— Din. Vsako sredo in četrtek domače jetrne in krvave klobase. Vsak petek sveže morske ribe. Ob nedeljah razna divjačina.

Sprejemajo se abonenti na hrano.
Menu kosila po 12 in 14 Din

Mreže za postelje

izdeluje najceneje in najbolje samo tvrdka Šimen Sablatnik, Jesenice-Fužine. Sprejema tudi popravila.

PUH - PERJE
R. MIKLAUC LJUBLJANA

Cement Super-Portland znamke Temple

prvovrstne kakovosti iz tovarne

Dalmatia d. d. Kaštel-Sučurac

stalno na zalogi pri

Gospodarski zvezi v Ljubljani

OTVORITVENO NAZNANILO

VINOTOČA IN DELIKATESE

Naznanjam, da bodem otvoril v **čet-tek, dne 15. oktobra 1931** VINOTOČ in DELIKATESO na **Dunajski cesti št. 34** (vis-a-vis) trgovine POLLAK.

Točil bom pristna štajerska, dolenjska in dalmatinska vina po zmernih cenah. **Vsak dan sveže zagrebško pivo.** Za obilen poset se priporoča

VIKTOR SEDEJ

Dotrpel je svojo dolgoletno bolezen danes dopoldne v Leonišču gospod

FRANCE OGRIN

družabnik tvrdke A. Gorec, d. z o. z., in mehaniški mojster

Ljubeč soprog, skrben oče, človek zlatega srca nas je zapustil.

Pogreb bo iz mrtvašnice v Leonišču v četrtek 15. oktobra ob pol 5 popoldne na pokopališče k Sv. Križu.

Ohranite mu prijazen spomin, njemu pa naj bo po trudapolnem življenju lahka zemlja!

V Ljubljani, dne 13. oktobra 1931.

MALČI OGRINOVA, soproga. — **DUŠAN OGRIN,** sin.

Po dolgem, težkem bolehanju je umrl danes naš družabnik in mojster v delavnici, gospod

France Ogrin

Nenadomestljivega sodelavca bomo težko pogrešali, kot prijatelj in drug nam ostane v trajnem spominu. Naj mu bo zemlja lahka!

V Ljubljani, dne 13. oktobra 1931.

A. Gorec, d. z. o. z.

PAULA RIEDEL in EVGEN VITEZ PL. GARIBOLDI naznanjata tužno vest o smrti njiju ljubljene matere, oziroma tašče, stare matere in prababice, gospe

Pavline pl. Gariboldi roj. Schaffer

ki je 13. t. m., previdena s sv. zakramenti za umirajoče, po mukepolnem trpljenju, mirno umrla.

Pogreb drage pokojnice se bo vršil v četrtek, dne 15. t. m. ob pol 11 dopoldne iz hiše žalosti Dalmatinova ulica št. 2 na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v farni cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Venci se na željo pokojne hvaležno odklanjajo.

V Ljubljani, dne 13. oktobra 1931.

ZAHVALA. Ob nenadomestljivi izgubi naše blage soproge in zlate matere, gospe

ALOJZIJE SLOKAN

soproge rudn. uradnika v p.

se najiskreneje zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočuvstvovali, darovali vence in cvetje in spremili pokojnico v tako častnem številu na njeni zadnji poti. Predvsem se zahvaljujemo čč. duhovščini za spremstvo, tukajšnjim zdravnikom gg. dr. Cizeljnu, dr. Baumgartnu in dr. Jenšterlu za požrtvovalni trud v bolezni, kakor tudi čč. sestram usmiljenkam v tukajšnji bolnici, učiteljskemu zboru in mladini osnovnih šol Trbovlje II, pred vsem g. upravitelju Robertu Plavšaku, vsem sorodnikom, rodbinam: Režun, Urbančič, Ajdovšek in Škerjanc za iskreno sočutje in pomoč v težkih trenutkih. Maša zadušnica se je brala v torek v tukajšnji farni cerkvi.

Trbovlje, dne 13. oktobra 1931.

Globoko žalujoči soprog in štirje sinovi.

ZAHVALA. Za premnoge dokaze odkritega sočutja, ki smo jih prejeli povodom smrti naše ljubljene prijateljice, gospe

Gabrijele Cidrichove

prof. drž. ženskega učiteljišča

kakor za poklonjene vence in cvetje se tem potom vsem najiskreneje zahvaljujemo. Posebno zahvalo smo dolžni čč. duhovščini, profesorskima zboroma drž. ženskega in moškega učiteljišča z gg. direktorjema dr. Orlom, kateremu gre še posebna zahvala za globoke občutene besede ob odprtem grobu, in Ant. Doklerjem na čelu, nadalje gojenkam in gojencem obeh zavodov, pevskemu zboru in njegovemu pevovodji gosp. prof. Adamiču za prelepo žalno petje, g. vlad. svet. Ant. Černivcu, g. inspektorju v pok. Jos. Westru in končno vsem prijateljicam in prijateljem, ki so drago pokojnico v tako častnem številu spremili na njeni zadnji poti.

V Ljubljani, dne 14. oktobra 1931.

ŽALUJOČE PRIJATELJICE.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Franc Kremžar.